

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Als hun bange zal zijn

"Ik zal henengaan en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bange zal zijn zullen zij Mij vroeg zoeken."
Hosea 5:15

Hosea profeteerde in het tien-stammenrijk tijdens de regering van Jereboam II en diens opvolgers. In stof-felijk opzicht was het een tijd van voorspoed: een gouden eeuw! Maar geestelijk was het diepdroevig gesteld. Israël was Gods volk! Gods verbonds-volk! Uit soeverein welbehagen had de Heere uit alle andere volken juist dit volk als Zijn volk verkoren. In vrij-machtige liefde had de Heere als Man dit volk tot Zijn wettige vrouw verko-ren. Wat een genadige onderschei-ding! En hoe had de Heere de eeuwen door Israël Zijn liefde doen ervaren. Maar hoe had Israël die liefde beant-woord? Denk dan eens aan de woestijnreis, en hoor dan de Heere eens klagen: "Veertig jaren heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht, en heb ge-zegd: Zij zijn een volk, dwalende van hart, en zij kennen Mijn wegen niet!" En daarna: één aaneenschakeling van ontrouwbaarheid en liefdeloosheid en ondankbaarheid van de zijde van het bonds-volk. En we horen de Man smartelijk klagen over Zijn vrouw: "Mijn volk heeft twee boosheden gedaan; Mij, de Springader des levenden waters, hebben zij verlaten, om zichzelf bak-ken uit te houwen, gebroken bakken die geen water houden." (Jer. 2:13). Maar nu is dan de maat vol. Gods maat is vol! Zijn volk, Zijn bruid, Zijn vrouw hoereert, loopt andere mannen na, dient andere goden, verbreekt het huwelijksverbond in snode trou-weloosheid. En dat kan de Heere niet verdragen. De ware liefde houdt *het recht* vast! Want hoor dan nu wat de Heere zegt: "Ik zal Efraïm zijn als een felle leeuw, en het huis van Juda als een jonge leeuw; Ik, Ik zal verscheuren

en heengaan; Ik zal wegvoeren en er zal geen redder zijn. Ik zal heengaan en keren weder tot Mijn plaats!" (vers 14, 15a).

"Ik zal heengaan", zegt de Heere. Er-ger kan het toch niet. De Heere trekt de tekenen van Zijn gunst terug en Hij zal Zijn volk ongunst doen ervaren. Hij zal Zich in Zijn heerlijkheid en volza-ligheid terugtrekken, alsof Hij er voor *hen* niet meer is!

"Ik zal heengaan", zegt de Heere.

Totdat.....

O wonder: toch nog een *totdat*.....

Totdat zij zich *schuldig* kennen. Totdat zij komen tot *belijdenis* van hun trou-weloosheid.

Totdat het hun *bange* wordt omdat zij het huwelijksverbond hebben verbro-ken. Totdat hun valse rust verdwijnt en zij de Heere aanlopen om genadige ontferming: Heere, ga toch niet van ons heen; o doe het toch niet! Laat ons niet los! Laat ons niet vallen! Het zou naar recht zijn, duizendmaal ver-diend, maar toch: Heere, doe het toch niet! O Heere, hoor; o Heere, vergeef! Toon ons Uw mededogen!

Totdat.....

Totdat zij zichzelf schuldig kennen en *Mijn aangezicht* zoeken; als hun ban-ge zal zijn zullen zij Mij vroeg zoeken. Schuldig kennen, bang zijn, door schuldbesef getroffen en verslagen, bang zijn vanwege de verdiende ver-berging van Gods vriendelijk aange-zicht.

Wanneer dat nu eens meer werd be-leefd:

Wanneer dat nu eens de toestand van de kerk mocht zijn... Van ons eigen kerkelijk leven...

O ja, de Heere geeft ons nog veel goeds. Wij mogen nog in vrijheid le-ven. Ook in vrijheid kerk zijn. En Gods Woord wordt nog verkondigd. En de Heilige Geest gebruikt het nog om zondaren te bekeren en om Gods volk te onderwijzen. En het legt ook nog beslag op jonge harten en jonge le-vens. En het zou getuigen van snode ondankbaarheid om voorbij te zien

het vele goede dat de Heere nog geeft en laat.

Maar toch: openbaart Gods kerk zich in deze donkere, stervende wereld nu waarlijk als een lichtend licht, als een stad op een berg, waar lokkende en wervende kracht van uitgaan tot de-geenen die buiten zijn?

Is de kerkverlating niet groot? Ha-ken ook veel jongeren niet af? Is er niet veel geestelijke gearriveerdheid. Zou het afnemende kerkbezoek, met name in de middag- en avonddien-sten daarmee niet te maken kunnen hebben. Wij "geloven" immers toch wel: wat kan ons deren? zou er niet veel "opgeklopte" blijdschap zijn, die geen enkele grond heeft?

We stellen de vragen maar. en God beware ons ervoor dat we het doen vanuit de hoogte of met een koud hart. We vragen nog even door! Zou-den we over het algemeen niet ver-schrikkelijk wereld-gelijkvormig leven? Putten uit dezelfde bronnen waaruit ook "de wereld" put? Dezelfde doel-einden najagen?

Wellicht nog trouw naar de kerk, waar de Heere ons roept en verwacht. Maar ondertussen volharden in onbekeerlijk-heid, in liefde tot het kwaad. In trotse zelfhandhaving? De Heere maar laten waarschuwen, dreigen, beloven en lokken. Denk aan de woorden van de Heere Jezus: "Wij hebben u op de fluit gespeeld, en ge hebt niet gedanst; wij hebben u klaagliederen gezongen, en ge hebt niet geweend!"

Hoort wat de Heere zegt tot het on-bekeerde Efraïm: "Ik zal henengaan en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bange zal zijn zullen zij Mij vroeg zoeken!"

Totdat.....

De verloren zoon komt in het vreemde land tot zichzelf: Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan....

Daar, achterin de tempelvoorhof slaat een tollenaar zich op de borst: "O God, wees mij, zondaar, genadig.... Daar, in de binnenkamer, buigt een

man, een vrouw, een jongen, een meisje de knieën: "Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat, wie zal bestaan?"

En er komt ruimte voor de alles-vervullende Zaligmaker! Blijdschap in de hemel. Het "totdat" is aangebroken. Hoor het schuldige Efraïm in hoofdstuk 6:1 Komt, laat ons wederkeren tot de Heere, want Hij heeft verscheurd, en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen, en Hij zal ons verbinden!"

Ds. M. Vlietstra

VAN DE REDACTIE

Jubileumnummer

Aan dit nummer van ons blad is bijzondere aandacht besteed door de drukkerij die al veertig jaren de uitgave heeft verzorgd. Bestuursleden hebben een bijdrage geschreven voor deze speciale aflevering van "Bewaar het Pand." Het is ons verlangen en gebed dat ook in de toekomst de uitgave van ons blad mag dienen tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen. Tenslotte willen wij van harte instemmen met de woorden

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 8,50 per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per

jaar. Advertenties € 0,37 per mm

met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

die wijlen ds. G. Blom schreef bij het verschijnen van de eerste aflevering van ons blad: "Het is onze hartelijke begeerte, dat de Heere deze uitgave zegene tot bekering van zondaren, tot vertroosting van Zijn volk, tot opbouw

van Zijn kerk, tot afbreuk van het rijk van satan en tot verheerlijking van Zijn Naam."

A. van Heteren

VAN DE ADMINISTRATIE

"Bij het verschijnen van het eerste nummer van het blad "Bewaar het Pand" willen wij allen hartelijk dank zeggen voor de medewerking, zodat op ruime schaal proefnummers konden worden verzonden "

Met deze zin werd de rubriek van de administratie voor het eerst gepresenteerd in het eerste nummer van Bewaar het Pand op 14 april 1966 door de toenmalige administrateur wijlen broeder Joh. van der Lee uit Alphen aan den Rijn.

Vele jaren heeft hij dit werk mogen doen, waarbij hij vanaf het begin geassisteerd werd door de heer A. Beukers, die uiteindelijk deze taak volledig heeft overgenomen.

De heer Beukers, welke thans nog steeds deel uitmaakt van het bestuur van Bewaar het Pand, heeft zijn taak als penningmeester enkele jaren geleden overgedragen aan ondergetekende.

Begon "Bewaar het Pand" in 1966 met een bescheiden start aan abonnees, anno 2006 vertoont het bestand zich in een stabiele lijn van rond de 4.100 abonnees in binnen- en buitenland.

Het is echter bekend, dat het blad na lezing aan anderen wordt doorgegeven, zodat we nog een grotere groep van lezers mogen hebben.

Op het eerste nummer uit 1966 wordt een abonnementsprijs vermeld van dfl 6,00 per jaar, terwijl een hedendaags abonnement € 8.50 per jaar kost.

Dit abonnementsgeld vormt één van de bronnen van inkomsten voor ons blad. Daarnaast vormen overbetalingen en giften een belangrijke en noodzakelijke inkomstenbron voor de exploitatie van ons blad.

Van deze laatste twee zaken hebben de abonnees en anderen zich in de afgelopen veertig jaar niet onbetuigd gelaten !

Elk jaar is het weer een verblijdende zaak om te mogen constateren, dat er, door deze giften, een stuk liefde blijkt en spreekt voor de uitgave van het blad.

Een gedeelte van de benodigde gelden wordt tenslotte gehaald uit de opbrengst van advertenties en van renteopbrengsten. In het verleden heeft de Stichting een aantal legaten gehad, die rentedragend zijn weggezet ter aanvulling op de inkomsten van het blad.

Echter, gezien de dalende rentestand en de sterk stijgende portokosten van het blad, moet deze reserve de laatste jaren worden aangesproken, om het exploitatietekort te dekken. De grootste kostenpost voor ons blad is, zoals genoemd, de portokosten van de veertiendaagse verzending. Daarnaast vormen de drukkosten de grootste post van de overige kosten.

Ons blad wordt al die jaren al, met veel zorg en aandacht en tot volle tevredenheid, gedrukt en opgemaakt bij drukkerij Crezée in Meerkerk.

Zij hebben de begintijd nog meegemaakt van handmatig zetten en ponsplaatjes voor het adressenbestand.

Tegenwoordig gaat alles op digitale wijze en is het abonneebestand en de financiële administratie volledig geautomatiseerd.

Gelet echter op het toch wel slinkende vermogen van de stichting Bewaar het Pand, is het daarom de reden, dat het bestuur besloten heeft, om bij dit jubileumnummer een extra acceptgirokaart bij te voegen, waarbij u desgewenst uw jubileumgift mee kunt overmaken.

Wij willen vanaf deze plaats de bijgevoegde acceptgiro zeer hartelijk bij u aanbevelen! We hopen D.V. in de komende nummers de stand van de jubileumactie te kunnen melden.

Onze Canadese en Amerikaanse abonnees krijgen geen acceptgiro kaart, omdat deze daar niet te gebruiken is. Mocht u echter ook een gift willen storten, dan kan dat via onze contactpersoon in Canada Mr. M. Sommer, 980 Sawmill RD, RR2 Ancaster L9G 3L1, Ontario Canada tel nr. 9057654195.

Met een hartelijk groet namens de administratie van Bewaar het Pand

P.J. Boers

Waarom een blad?

Donderdag 14 april verscheen het eerste nummer van het blad 'Bewaar het Pand.' Nu ligt veertig jaar later een jubileumnummer op tafel. De vraag kan gesteld worden: was dit nodig? Het is te begrijpen dat van een kerkelijke gemeenschap na een bepaalde periode een gedenkboek verschijnt. Het is te vatten dat van een partij, die van betekenis is en invloed heeft, een boekwerk verschijnt. Maar nu van een blad een extra nummer. Is dat niet overdreven? Is het blad van zo'n importantie dat dit nodig is, dat er aandacht besteed wordt aan de 40 jaar, dat er bij stilgestaan wordt? Zo moet het niet gezien worden. Onderstreping van het blad heeft nimmer plaatsgevonden, althans het is niet gebeurd door scribenten. En daaraan dienen we te denken. Dat nu na 40 jaar een terugblik wordt gegeven is niet ongepast. Allereerst moet dank uitgesproken worden dat het blad deze mijlpaal mocht bereiken. Het lezersaantal is nog zodanig dat verschijnen mogelijk is. Dat is een verblijdende zaak die stof geeft tot dankbaarheid. Temeer omdat de redactie de uitgave van het blad wenselijk acht en dat naar verschillende kanten, wat ook in de artikelen wordt aangegeven. Wanneer het nu over de terugblik gaat, is het te begrijpen, dat stilgestaan wordt bij de beginperiode, bij het verschijnen van het blad in 1966. De uitgave heeft een voorgeschiedenis die betekenis heeft en meesprekt. Op die geschiedenis in te gaan is van belang, temeer omdat er verkeerde denkbeelden in omloop zijn en onder de lezers van het blad kunnen er zijn die niets van het ontstaan weten. Nu het gebeuren houdt verband met het groeiproces wat na 1953 heeft plaatsgevonden. 1953 was een belangrijk kerkelijk jaar. Op de synode van Apeldoorn werden drie nieuwe professoren benoemd en er

verscheen een synodale brief bestemd voor de kerken. Dit waren twee besluiten van betekenis. Het laatste besluit heeft betrekking op dit artikel. Op de synodetafel lag een instructie van de P.S. van het Zuiden. Enkele alinea's van de synodale acta volgen. In de instructie werd gewezen op het feit dat geconstateerd wordt een bedenkelijke afglijding van de oude lijn der Afscheiding. Die afglijding openbaart zich: A. in de prediking. In bedenkelijk geforceerde verbondsbeschouwing. B. In een al te formalistisch beklemtonen of uitgaan van het ideaal: belijdenis en avondmaalvieren. C. Een vragen naar nieuwe vormen. Herziening van liturgische geschriften en herziening van Psalmberijming (rhythmisch zingen) gebruiken van de Nieuwe Vertaling. De koers in het jeugdwerk. Men wees ook op verontrustende reacties van Verbonds-onderschatting en een negeren van de kerkelijke orde. Na deliberatie werd een commissie benoemd voor opstelling van een concept- getuigenis. In de zitting van de synode werd een concept-getuigenis voorgelezen door Prof. G. Wisse. Na enkele redactionele wijzigingen werd het concept unaniem aanvaard en de synode besloot het als brief te zenden aan al de kerken. Een aantal zinnen voor ons artikel van belang willen we doorgeven. De aanhef luidt: de Generale Synode diep onder de indruk van de ernst der huidige geestelijke situatie in onze kerken en verontrust over de hier en daar zich voordoende verschijnselen van inzinking en vervlakking en zelfs tegenstand somtijds ten opzichte van de praktijk der godzaligheid voelt zich geroepen tot de Kerken een getuigenis-woord in alle liefde en vermaan te doen uitgaan. Het is niet te ontkennen, dat met name de verbondsbeschouwing soms ontaardt tot een vervlakking in de beleving, alsof

het voldoende ware dat we door geboorte onder de verbondsbedeling zijn opgenomen of dat we zonder innerlijk wederbarende werkingen des Heiligen Geestes de weldaden van het verbond ons zouden kunnen toeëigenen en deelachtig worden. Geloof en bekering zijn wel noodzakelijk in het licht van het verbond, maar altijd zo dat goed worde in het oog gehouden, dat ook die alle genadegift des verbonds zijn tevens dat krachtens dit verbond hoe ellendig wij ook in onszelf ons bevinden wij een recht hebben om te geloven. Om daarvan gebruik te mogen maken is het noodzakelijk dat we in de bevindelijke weg leren, dat we God kwijt zijn en van nature in een verbroken werkverbond liggen, dood door de zonden en de misdaden en we alleen door een oprecht geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig kunnen worden, daartoe dan ook dit verbond de volzalige weg ontsluit. Bij deze voorstelling van het verbond en zijn beleving zal dan ook de toegang tot het Heilig Avondmaal zowel beperkt als op goede gronden ontsloten worden. In al de ambtelijke arbeid dient men diep doordrongen te zijn van het tijdelijk als het eeuwig wel en wee, zowel der bekeerden als der onbekeerden, opdat toch vooral het onderscheidend, ontdekkend, onderwerpelijk en bevindelijk element in prediking, catechisatie, huisbezoek etc. krachtig aanwezig zij. Tevens dient niet minder de algenoegzame rijkdom en levensvervulling in Christus uitgestald te worden. De Generale Synode verzocht de kerken om dit getuigenis D.V. op 20 september van de kansel voor te lezen. Art. 130 van de acta vermeldt nog: algemeen wordt met dankbaarheid gewaagd van instemming en waardering. De brief ging daarna de kerken in. Er zijn reacties op gekomen, discussies volgden. Het is te begrijpen dat bijzonder in de P.S. van het Zuiden uitgezien werd naar bezinning, naar affiniteit. De tijd liet echter wat anders zien. Het ontstane proces nam niet af, maar ging toenemen. Besluiten van Synoden hebben daaraan meegewerkt. Het toestaan van de Nieuwe Vertaling in de kerken deed wat in de kerken en heeft geen toenadering tot elkaar bewerkt. Zo ook niet het besluit om evangelisatiesamenkomsten via de televisie uit te zenden. De tegenstemmers hadden naast hun motieven ook gewezen op de weg die nu geopend zou worden naar de toekomst. Het spreken toen blijkt nodig geweest te zijn, gelet op de situatie in het heden. Verruiming heeft geleid naar verschuiving. In de serie 'Uit de Levensbron'

werd niet over de gehele linie de lijn van de synodale brief teruggevonden. In de prekenbundel werden niet meer gelijk voorheen accentsverschillen gezien, maar verschillen in benadering en beleving. Accentsverschillen zien we in de kerken na 1892, maar er is mee te leven. Maar na 1953 gingen verschillen in prediking komen. De visie op de gemeente ging anders worden. De staat in Adam ging minder spreken en werd overvleugeld door de Abrahams positie. Het geestelijke onderwijs, de beleving, dreigde vervlakt te worden. Deze ernstige zaken, denkend aan en uitgaand van de synodale brief van 1953 deed vragen oprijzen. Kerkenraadsleden en gemeentelieden spraken hun verontrusting uit en hadden hun gemeente niet over voor een afbuiging van 1892, een afbuiging van het oude christelijke gereformeerde beginsel. Op zich is dit niet onbijbels. Immers, wat wordt er door de profeet niet gezegd: vraagt naar de oude paden. De oude vertrouwde wegen hadden bewezen veilig en begaanbaar te zijn en tot het goede doel te leiden. Het zijn de wegen die de Heere gewezen heeft in Zijn wetten en in de prediking van de profeten. In het woord van de Heere worden we ook gewezen op de relatie tussen heden en het verleden, het voor- en nageslacht. Daar dient aan gedacht en bij geleefd te worden. Dit is eis van de Heere en zo heeft men houvast en zekerheid en een veilige toekomst. Hier hoort onherroepelijk bij het staan naar eenheid in geloofserkenning en geloofsbeleving. We zijn vandaag niet klaar met het uitspreken van: we aanvaarden Schrift en belijdenis. Is er ook een gemeenschappelijk staan naar beleving, dan blijkt daarvan de uitstraling in woord en daad. Een gemeenschappelijk staan daarnaar werd beoogd, zeker bij predikanten. Reacties waren niet zo verblijdend. De zaak waarom het ging, ging niet leven. Althans niet in het openbaar. Vandaar de teleurstelling dat de synodale brief niet het verwachte effect had. Niet werd geprevaleerd: het oude is alleen goed en daarmee af. Echter verandering of aanvulling mogen alleen komen wanneer de Schrift en zo het belijden van de kerk dit vereist en het de gehele kerk ten goede komt. Tijdens bespreking van de kerkelijke situatie, ook in eigen gemeente, kwamen predikanten en ambtsdragers tot de overtuiging: we moeten wat doen. Het kan niet bij woorden blijven. Na ampele bespreking werd gedacht aan de uitgave van een blad. Men wilde niet provocerend bezig zijn. Men wilde ook geen pad gaan leggen dat leidt

tot kerkscheuring. Men had van kerkscheuring al zoveel gehoord en gezien. Maar om des gewetens wil kon men bepaalde ontwikkelingen in prediking, in liturgie en catecheses niet zomaar door laten gaan. Men moest erover gaan schrijven. En dat niet slechts anti. Op verantwoorde wijze wilde men bezig zijn. Vanuit een Schriftuurlijke, confessionele, bevindelijke overtuiging en gevoelen en zo leiding geven. Is men daarin steeds geslaagd? Die vraag kan gesteld worden, maar de drijfveer was er en uit liefde tot de kerken en de band aan het voorgeslacht. Vandaar dat predikanten die zich betrokken wisten bij het blad niet in een isolement zijn gaan leven. Wanneer zij verkozen werden voor een meerdere vergadering dan was er geen weigering. En aan alles wat aan de orde kwam nam men deel. Als 'Bewaar het Pander'? Als christelijke gereformeerde predikant. Zelf mag ik een van de weinigen zijn die weet van 1953 hebben en het kerkelijke leven daarna. Ook het komen en het verschijnen van het blad is mij niet onbekend. Het gaat mij niet om de naam, maar wel om wat in de naam aangegeven wordt. De naam van het blad werd ontleend aan de Heilige Schrift, 1 Tim. 6:20 en 2 Tim. 1:14. Timotheüs wordt door Paulus opgeroepen om het pand te bewaren. Met het pand wordt bedoeld het evangelie, het Woord van de Heere. Onlosmakelijk is daaraan verbonden wat in de kanttekening staat: de gezonde leer des geloofs. Bewaren is alle eeuwen door de roeping van de kerk en bijzonder van haar dienaren. Niets daarvan mag ingeruild worden of daarvan gewijzigd worden. De leer van Gods Woord en zo de geloofsleer dienen ongewijzigd te blijven. Hoe de tijden ook zijn en wat er op het kerkelijke erf ook gebeurt. Men dient met het Woord van de Heere om te gaan als een kostbare schat. Men moet haar willen bewaken en er door willen leven. Aan de titel van het blad werd bijgevoegd: uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen. Het woord 'oude' betekent niet ouderwets, want de zuivere leer is altijd nieuw. Het woord 'oude' doelt vooral op de betrouwbaarheid van de Gereformeerde beginselen. Die beginselen zijn gefundeerd in en komen op uit het Woord van de Heere. Dit laatste is van levensbelang. Onlosmakelijk zijn de drie formulieren van enigheid daarbij betrokken. Die lijn werd door de jaren heen getrokken door ons kerkelijk leven. Wilden scribenten van het nieuwe blad nu welverzekerd aan de slag gaan? Wilde men zich laten ho-

ren en zo zich profileren voor de oude waarheid? Zeker, karakters waren verschillend, uitdrukkingswijzen waren niet altijd gelijk, maar het doel werd voor ogen gehouden: bevordering van de handhaving van de gereformeerde beginselen. Nu wordt daarin niet uitgesproken of daardoor aangegeven dat dit onbrak in onze kerken, maar versterking en toename mogen niet ontbreken. De noodzaak van de inzet bleek niet tevergeefs te zijn, want hoe is het nu? Het is triest om te zeggen, we zijn verder weg dan in 1966. Zeker, niet één kerkverband kan op zichzelf wijzen. Er is overal wat te doen. Maar in de kerk waarin men opgevoed is, waarin de Heere Zich niet onbetuigd liet en laat, gaat hetgeen je ziet of hoort, zeer ter harte. Men moet het toch hebben van het Schriftuurlijk bevindelijk onderwijs en het leven daarvan. Zo is er ook de eenheid met het verleden. Ook de band aan de dienaren die onze kerk hebben gediend. Wanneer het nu gaat over de synodale brief is Prof. Wisse de ontwerper geweest. Wanneer het over hem gaat dan hoor je alleen of lees je alleen soms van zijn schaduwkanten. Waren die er niet? Zeker. Maar gelijk er al meer te melden valt van Jakob of David, zo kan dit ook gezegd worden van Wisse. De Heere stapte nooit over het onze, over ons zelf heen. We komen het in de Schrift tegen. We weten van de belijdenis van David: Alhoewel mijn huis alzo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, 2 Samuël 23:5a. Zijn belijdenis behoren we op ons in te laten werken. Tegenover mijn huis staat het eeuwig verbond. Wat ligt daarin opgesloten voor een nalatige. Wisse had ook nodig het verzoenende, bedekkende bloed van de Heere Jezus. Voor zijn plotselinge heengaan heeft hij mij het nog verzekerd. Die persoonlijke getuigenissen konden de eerste commissieleden ook geven. De redactiecommissie bestond toen uit de predikanten G. Blom, R. Kok, H. van Leeuwen, C. Smits en D. Slagboom en de ouderlingen J. van Heteren, Joh. v.d. Lee en B. v.d. Wal. In nov. 66 werd van der Wal vervangen door ds. M. Baan. In 1969 werden tot de redactie toegevoegd de predikanten H.C. van der Ent en M.C. Tanis. Van de overledenen kan en mag gezegd worden: Gedenkt uwe voorgangers die u het Woord Gods gesproken hebben en volgt hun geloof na, aanschouwende de uitkomst hunner wandeling, Hebr. 13:7. Matthew Henry, ook een gekende des Heeren, schrijft in zijn verklaring: Gedenkt hun: hun prediking, hun gebed, hun bijzondere raad, hun voorbeeld. Volgt

hun geloof na, wees standvastig in het belijden, dat zij u gepredikt hebben en tracht de genade des geloofs te verkrijgen, waarin zij leefden en stierven. Aanschouwende de uitkomst hunner wandeling. Hoe spoedig, hoe vertroostend, hoe gelukkig zij hun loop voleindigden. Deze plicht om hetzelf-

de ware geloof na te volgen waarin zij onderwezen waren, wordt door de apostel in den brede toegelicht en ernstig aangedrongen. Waarvan acte door ons!

M.C. Tanis

Handhaving der oude Gereformeerde Beginselen

Ter inleiding

Dit is dan het eerste nummer van de uitgave, waarvan wij de verschijning al hadden aangekondigd.

Wij zijn niet opeens gekomen tot het besluit om dit blad het licht te doen zien. Verschillenden onzer hebben al jarenlang met anderen over de noodzaak van een dergelijke uitgave gesproken. De bezwaren, die daaraan verbonden waren, brachten er toe deze zaak voorlopig aan te houden. Intussen wordt de noodzaak van deze uitgave steeds groter. We hebben wel allerlei kerkelijke bladen, maar die geven in het algemeen geen voedsel voor de ziel, geen leiding aan het geestelijk leven. De inhoud daarvan bevredigt onze eenvoudige mensen niet, die bij de waarheid van Gods Woord willen leven. Daar komt bij, dat het kerkelijk leven zich in een geheel andere richting gaat bewegen en hoe langer hoe meer het oude voetspoor verlaten wordt. Wij vrezen, dat velen in onze kerken zich lichtvaardig geruststellen voor de gewoonte. Velen hebben onze kerken al de

rug toegekeerd. Dit is een proces, dat doorgaat.

Het wordt hoog tijd, dat weer en meer hetzelfde geluid van vroeger wordt gehoord, toen veel meer naar voren kwam wat nodig is gekend te worden tot zaligheid, en toen de eenvoudigen voedsel voor hun ziel ontoingen en anderen afgemaand werden van de paden der zonde en des doods.

Het is niet onze bedoeling te gaan strijden tegen personen, maar wel om het op te nemen voor de waarheid, die onze vaderen hebben voortgegaan en die Gods kinderen lief geworden is.

Wij hopen daarmee een dam te kunnen opwerpen tegen de steeds voortgaande verlokking in leer en leven, en zo ook degenen, die van hetzelfde gevoelen zijn, meer aan elkaar te verbinden.

Het is onze hartelijke begeerte, dat de Heere deze uitgave zegene tot bekering van zondaren, tot vertroosting van Zijn volk, tot opbouw van Zijn kerk, tot afbreuk van het rijk van satan en tot verrijking van Zijn Naam.

Namens de Kommissie van Redactie.

Ds. G. Blom.

Het kerkelijk weekblad *De Wekker* van 25 februari 1966 bevatte een aantal opmerkelijke berichten. In Papendrecht, waar in datzelfde jaar ds. P. van Zonneveld zijn intree zou doen, is een nieuwe kerk gebouwd. Een trotse foto prijkt in dit nummer. Daarnaast lezen we ook van het overlijden van de 77-jarige Anthonij Driesse te Middelharnis. Vele jaren was hij een gewaardeerd ouderling in de kerk van Menheerse en 'meester' van de zondagsschool. Na een korte ziekte is hij "in Christus ontslapen".

Op de pagina daarvoor valt echter nog een advertentie op. Mededeling wordt gedaan dat "D.V. binnen eni-

ge tijd een blad verschijnt onder bovengenoemde titel." Die titel zal zijn *Bewaar het Pand*. "Deze uitgave wil bevorderen", zo gaat de mededeling verder, "de handhaving van de oude gereformeerde beginselen." De lezers worden niet in het ongewisse gelaten wie de medewerkers zullen zijn. Hun namen volgen.

Dat alles is veertig jaar geleden. De tijden zijn verder gegaan. De gemeente van Middelharnis behelst inmiddels meer dan een generatie die de oude br. Driesse niet heeft gekend. De toen gloednieuwe kerk van Papendrecht is weliswaar nog steeds in gebruik, maar ds. Van Zonneveld is er lang vertrok-

ken. En dat nieuwe blad en zijn medewerkers van toen? De namen zijn nog wel bekend: de predikanten G. Blom, R. Kok, H. van Leeuwen, C. Smits en D. Slagboom. Daarnaast de brs. J. van Heteren, Joh. van der Lee en B. van der Wal. Maar van hen allen geldt: hij stierf. Ze zijn in ons midden niet meer. Ze zijn, zo mogen we geloven, tot hoger dienst bevorderd.

Deze maand gedenken we het veertig-jarig bestaan van ons blad. Jawel, want *Bewaar het Pand* is er nog steeds. Al die jaren door verscheen het. En al die jaren door werd in de kop van elk nummer meegedeeld: *Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen*. Bij alle variabelen (dat zijn de dingen die veranderd zijn) is dit dus de constante factor: de verwijzing naar de gereformeerde belijdenis. Daar wil dit artikel een ogenblik bij stilstaan.

De gezonde leer

Door vriendelijke medewerking van ds. M. van der Sluys kreeg ik de eerste jaargangen van *Bewaar het Pand* nog eens onder ogen. Ik was benieuwd naar een verantwoording van de toenmalige redactie omtrent de gekozen naam en het geformuleerde doel. Dat leverde niet zoveel op. Behalve dan het stukje *Ter inleiding* waarmee ds. G. Blom namens de redactie het eerste nummer begon. Het is ook in dit jubileumnummer afgedrukt.

Ik ga daar niet breedvoerig op in. Het stukje spreekt voor zichzelf. Ik denk dat het voor de huidige lezers nog steeds herkenbaar is. Voor het onderwerp van mijn artikel leg ik alleen een ogenblik de vinger bij een enkele alinea. Het is die waar wijlen ds. Blom schrijft dat het niet zozeer de bedoeling was om door middel van het nieuwe blad te gaan strijden, als wel "om het op te nemen voor de waarheid, die onze vaderen hebben voorgestaan en die Gods kinderen lief geworden is." De waarheid die onze vaderen hebben voorgestaan... - daar wordt dus naar verwezen. Het lijkt me dat hiermee hetzelfde is bedoeld als de *oude gereformeerde beginselen*.

Die beginselen moeten bewaard en gehandhaafd worden, vonden de initiatiefnemers van veertig jaar geleden en vindt de redactie van nu nog steeds. Daar wilden ze toen voor opkomen. En daar willen ook wij nu nog altijd het pleit voor voeren. Is dat overtrokken? Is dat misschien wel seculier? Of niet meer van deze tijd? Me dunkt dat een pleidooi voor de handhaving van de leer meer dan geboden is. Ja, zelfs bijbels is en dus van Godswege verplicht. Ik denk, om

iets te noemen, aan enkele woorden die de apostel Paulus aan Zijn geliefde medewerkers heeft geschreven. "Er zal een tijd zijn", zo lezen we in 2 Tim. 4: 3, "wanneer ze de gezonde leer niet zullen verdragen; maar kitelachtig zijnde van gehoor zullen ze zichzelf leraars opgaderen naar hun eigen begeerlijkheden." "Doch gij", zo schrijft hij aan Titus [2: 1], "spreekt hetgeen der gezonde leer betaamt", dat wil zeggen: wat in overeenstemming met die gezonde leer is. Want, "indien iemand een andere leer leert, en niet overeenkomt met de gezonde woorden van onze Heere Jezus Christus en met de leer die naar de Godzaligheid is, die is opgeblazen! Wijk af van dezulken!" [1 Tim. 6: 3, 5]. Overigens, niet alleen moet de valse leer worden ontmaskerd en tegengestaan, maar de ware leer moet ook positief worden gepredikt en uitgedragen. "Heb acht op uzelf en op de leer, volhard daarin, want dat doende zult gij en uzelf behouden en die u horen." "Als gij deze dingen de broeders voorstelt, zo zult gij een goed dienaar van Jezus Christus zijn, opgevoed in de woorden des geloofs en der goede leer" [1 Tim. 4: 16, 6].

De kerk der Reformatie heeft het begrepen: "wij hebben het profetische Woord dat zeer vast is. En gij doet wel dat ge daarop acht hebt als op een licht, schijnende in een duistere plaats [2 Petr. 1: 19]. Het is van het allergrootste gewicht om de leer van de heilige Schrift te kennen en te bewaren. In dit spoor betoogt Maarten Luther in één van zijn 95 stellingen: "De ware schat van de kerk is het heilig Evangelie van de glorie en van de genade van God." Wel, die schat moet worden bewaard en overgedragen. Vandaar dat het klassieke formulier voor de bevestiging van de dienaren van het Woord als hun eerste taak noemt: "dat zij des Heeren Woord, door de Schriften der profeten en apostelen geopenbaard, grondig en oprechtelijk aan hun volk zullen voordragen en toe-eigenen..." Van hun kant beloven de dienaren, trouwens ook de andere ambtsdragers, in het ondertekeningsformulier dat onder ons gebruikt wordt: "Wij beloven dat wij deze leer ijverig zullen leren en getrouw voorstaan, zonder daartegen, hetzij openlijk of bedekt, direct of indirect, iets te leren of te schrijven. Voorts verklaren wij, dat wij niet alleen alle dwalingen, die tegen deze leer strijden, verwerpen, maar dat wij ook genegen zijn die te wederleggen en te bestrijden en alle arbeid aan te wenden om ze uit de kerken te weren."

De gronden der vaderen

"Bewaar het pand!", zo heeft de apostel Paulus deze hoogstgewichtige taak en opdracht van de dienaren van het Woord samengevat. De leer die naar de godzaligheid is, is ons naar de bijzondere bemoeienis van de Heere gegeven en is als een kostbaar pand in onze handen gelegd. Het is hoge roeping om haar te bewaren en te verdedigen. De oprichters van ons blad hebben de leer samengevat met de woorden 'de oude gereformeerde beginselen'. Die beginselen moeten gehandhaafd worden, zo vonden ze. En het nieuwe blad zou dat dienen te bevorderen.

De vraag is of die beginselen nog nader omschreven kunnen worden. Wat verstaan we onder die beginselen? Die vraag kan op verschillende manieren beantwoord worden. Door die beginselen 'gereformeerd' te noemen, wordt uiteraard verwezen naar de gereformeerde belijdenisgeschriften. "De waarheid, die onze vaderen hebben voorgestaan en die Gods kinderen lief geworden is", schreef ds. Blom in het eerste nummer. Zouden we dan niet vooral moeten denken aan de inhoud van de Heidelbergse Catechismus, het troostboek van Gods kerk. Dat gouden boekje is hun lief geworden, het kan niet anders. "De Heidelberg, houd daaraan vast!", zei dr. Kohlbrugge op zijn sterfbed. Me dunkt, dat is Gods kinderen uit het hart gegrepen. De Heidelberg, met zijn geliefde eerste vraag en antwoord, met zijn drieslag 'ellende, verlossing en dankbaarheid' als de weg waarin de Heere de Zijnen onderwijst en waarin Hij hen ook bewaart bij de verkregen verlossing. Ja, de Heidelberg - daarin zijn de oude gereformeerde beginselen treffend verwoord. Op een bevindelijke wijze verwoord. "Wat troost u...?" "Wat nut u...?" Maar ook: "Wil ons arme zondaren, al onze misdaden en ook de boosheid die ons altijd aankleeft, om des bloeds van Christus' wil niet toerekenen..." en "Dewijl wij van onszelf alzo zwak zijn (...), zo wil ons toch staande houden..." Dat is gesproken naar het hart van Jeruzalem.

De Catechismus dus. Maar als het gaat over die oude gereformeerde beginselen, zou ik vooral ook willen denken aan de inhoud van de Dordtse Leerregels. Merkwaardig is het volgende. De hoogleraren van de universiteit van Apeldoorn ondertekenen bij hun aanvaarding van het professorenambt hetzelfde formulier als de dienaren van het Woord. Maar bij hen is er iets toegevoegd. Namelijk dat zij

met name de dwalingen die door de synode van Dordrecht 1618-1619 zijn veroordeeld, verwerpen, weerleggen en bestrijden. Dat is dus een ondubbelzinnige verwijzing naar de dwalingen van het remonstrantisme. En een uitdrukkelijke aansluiting bij de Leerregels van Dordt.

Dat brengt me bij de geschiedenis van onze kerken. Onze Christelijke Gereformeerde kerken zijn, zoals we weten, ontstaan door de Afscheiding in 1834. Hier hoort de naam van de jonge dominee van Ulrum bij: Hendrik de Cock. Toen deze in Ulrum kwam, was hij nog een liberaal-verlichte dominee, onkundig van de gereformeerde leer. In 1832 kreeg hij van een weduwe, lid van zijn gemeente, een exemplaar van de Dordtse Leerregels. Hij kende ze niet. De omgang met de (zoals hij ze zelf later noemt) 'bevindelijke gelovigen' in Ulrum bracht hem echter tot nadenken. Klassiek geworden is in dit verband de uitdrukking van zijn plaatsgenoot Klaas Kuipenga: "Indien ik ook maar één zucht tot mijn zaligheid moest toebrengen, dan was het voor eeuwig verloren!" Wat door de eenvoudigen van zijn gemeente als uitdrukking van hun zielenleven werd beleden, vond De Cock in meer theologische vorm terug in de Institutie van Calvijn. Ook was er de invloed van zijn echtgenote, Frouwe Venema, die eerder dan hij overtuigd was van de waarheid van de gereformeerde leer. Ze drong er bij haar man op aan om de drie stukken van de Catechismus te prediken en aan te dringen op de noodzaak van de wedergeboorte.

Meer dan ooit moeten we beseffen: hier ligt de oorsprong van onze kerken. Toen na een enkel jaar Hendrik de Cock (met zijn eigen woorden) "tot volle verzekerdheid des geloofs" was gekomen, toen was het eerste wat hij deed: het opnieuw uitgeven van de Dordtse Leerregels. Niet voor niets worden deze dan ook wel het Credo van de kerken der Scheiding genoemd. Hij had door Gods genade ontdekt dat in deze confessie, de belijdenis van de soevereine genade van God, het wonder van de zaligheid ligt verklaard. Bij de Akte van Afscheiding behoort een door De Cock zelf geschreven 'Toespraak & uitnoodiging aan de geloovige ware Gereformeerden in Nederland.' Daarin is onder meer dit te lezen: "Door Gods Geest opgewekt en door de noodzakelijkheid gedrongen, hebben wij naar de aanwijzing van Gods Woord en de leiding des Heeren eindelijk het ambt der gelovigen naar artikel 28 NGB ons

voorgesteld, aangenomen en ons van de Synodale Hervormde kerk afgescheiden om weder te keren tot de gronden der vaderen..."

De gronden der vaderen - als het gaat over de oude gereformeerde beginselen, dan kunnen we daar niet om heen. Ons kerkelijk leven is gesticht op de gronden der vaderen, ze is door de jaren heen gebouwd op de gronden der vaderen en ze moet nog heden ten dage op die zelfde gronden gefundeerd zijn. Want anders zijn we niet meer wat we vanouds wilden zijn, waartoe we onszelf en elkaar verplicht hebben: Christelijke Gereformeerde kerken. En het is vandaar dat ons blad nu al veertig jaar lang oproept om de oude gereformeerde beginselen te handhaven.

De aard der tijden

Hoe zullen die gronden der vaderen in concreetheid functioneren? Hoe krijgt de belijdenis van de kerk handen en voeten? Natuurlijk niet door de woorden van de confessie telkens te herhalen en niet meer dan dat. Dat deden onze vaderen ook niet. De Regels van Dordt zijn ontstaan in de confrontatie met de dwalingen van die dagen. De Dordtse mannen kenden de ketterijen van hun tijd en ze weerstonden ze, staande op de vaste grondslag van de Heilige Schrift. Zo zal het nog moeten. En zo zal het weer moeten.

Er is een woord van Groen van Prinsterer overgeleverd over wat 'belijden' inhoudt. Hij zei er dit van: "De belijdenis, waartoe men wordt geroepen, staat telkens met de aard der tijden waarin men leeft, in verband. Het belijden is het uitkomen voor de waarheid op het punt waar de verdediging bezwaarlijk is, waar het belijden met lijden vergezeld is. Gelijk de aanval het kritieke punt aanwijst, zo volgt, uit de aard der verloochening, de aard der belijdenis, welke in ieders tijdsgewricht de gelovigen voegt. Altijd één waarheid is er, wier belijdenis, terwijl men aan de ganse waarheid vasthoudt, speciaal belang heeft. Ten aanzien van die waarheid is plichtsbetrachting en moedbetoon aan de orde van de dag. Zoudt gij de onversaagdheid roemen van de wachter, die overal bij de hand is, behalve waar de vijand zich bevindt?"

Daarom zal het handhaven van de oude gereformeerde beginselen geen zaak van gisteren zijn maar van vandaag. Geen terugzien allereerst, maar om je heen zien. Geen loutere herhaling, maar belijden. En dan blijken die "oude gereformeerde beginselen" nog uiterst actueel. Dan bevatten ze

ook een antwoord op de dwalingen van vandaag. In de kerken en in eigen kring.

In dit licht bezien is er alle reden ook in 2006 nog steeds te zoeken om deze beginselen te handhaven. Zo bijvoorbeeld:

- het beginsel van het *absolute gezag van Gods Woord*. Er wordt in onze tijd meer dan ooit geknaagd aan de randen van de Heilige Schrift. Daarom moeten we meer dan ooit opkomen voor de autoriteit van het Woord van God. Het "alzo spreekt de Heere!" zal moeten functioneren. Ook al doorkruist dat onze wensen en ideeën.
- het beginsel van de *soevereiniteit van God*. Onder de invloed van de evangelische beweging sluipt (of, zo vrees ik, golft) een verfijnd of zelfs grof remonstrantisme onze kerken binnen. Daarom mogen en moeten we met kracht getuigen van de eenzijdige en soevereine genade van de Heere. Omdat het nog steeds geldt: "Het is niet desgenen die wil, noch desgenen die loopt, maar des ontfermenden Gods."
- het beginsel van de *erkenning van de totale verdorvenheid van de mens*. Het was ooit een van onze eigen synoden (die van 1846 te Groningen) die uitsprak dat de Heere Jezus nimmer noodzakelijk noch dierbaar zal zijn, tenzij de zondaar eerst door de Heilige Geest overtuigd zij van zijn doemwaardigheid en onmacht. En zij voegde er veelbetekenend aan toe: wie dit ontkent, zou wel eens inbeelding voor oprecht geloof kunnen houden...
- het beginsel van de *noodzaak van de wedergeboorte*. Ik hoef in dit verband alleen te herinneren aan wat de synode van 1953 te Apeldoorn uitsprak: "Noodzakelijk is het dat we in een bevindelijke weg leren, dat we God kwijt zijn en van nature in een verbroken werkverbond liggen, dood door de zonden en misdaden en dat we alleen door een oprecht geloof Christus en al Zijn weldaden deelachtig kunnen worden."
- het beginsel van de *heiligheid van God*. Hier zou wel eens het grote manco van onze tijd kunnen liggen. Het algemene gebrek aan het diepe besef van Gods heiligheid. Hij is de Heere, de Hoge en de Verhevene. Die in de eeuwigheid woont en Wiens Naam heilig is. Die nochtans wonen wil bij

de nederigen en de verbrijzelden. Maar wie daarvan iets verstaat, zal een sterk verlangen hebben om te leven in overeenstemming met die heiligheid.

Is de handhaving van de oude gereformeerde beginselen in de afgelopen veertig jaar ook bevorderd door ons blad *Bewaar het Pand*? Wie zal het zeggen... Enerzijds moet ik opmerken dat de ontwikkelingen in onze kerken zijn voortgegaan. We zijn verder van huis dan toen, vrees ik. Verder weg van de gronden der vaderen. En daarbij heeft ook de kring rond *Bewaar het Pand* geen enkele reden tot roem. De vraag bij dit alles is: hebben we bij alle noemen van en roemen in onze belijdenis zelf wel geleefd uit deze bronnen? Zijn wij door genade zelf wel doortrokken van de 'religie van de belijdenis'? Of blijken inmiddels ook in onze kring de tendensen die we in anderen afwijzen? Wie meent te staan, zie toe dat hij niet valle. "Ontwaak, noordenwind! En kom, gij zuidenwind! Doorwaai mijn hof, dat zijn specerijen uitvloeien. O, dat mijn Liefste tot Zijn hof kwame en ate Zijn edele vruchten."

Anderzijds - het blijft toch staan, het woord dat Hendrik de Cock schreef in zijn Woord vooraf bij de heruitgave van de Dordtse Leerregels in 1833: "Beloofd heiliglijk, door Gods genade, te haten wat God haat, te beminnen wat Hij bemint, Gods wet te kiezen tot uw regel, Zijn eer tot uw einde. Laat ons daartoe elkander opwekken, versterken, en zo dienen tot opscherping van liefde en goede werken; en zo gaan bidden om de vrede van Sion en Jeruzalem. Dat is de enige weg om de gedreigde en welverdiende oordelen Gods van ons land en van de kerk af te weren, opdat Hij niet kome tot de uitvoering van het rechtvaardige vonnis hetwelk tegen ons moet geveld worden, zo God wilde Zijn rechtsoefening vervolgen. Dit is de weg om de barmhartige Majesteit te bewegen, dat Hij de zegen en vrede en een eeuwig verblijf bij ons gebiede."

J.M.J. Kieviet

Predik het Woord

In dit jubileumnummer van ons blad mag een bijdrage over de prediking natuurlijk niet ontbreken. Als we immers aan de opdracht zullen voldoen om het ons toevertrouwde pand te bewaren dan zullen we zeker aandacht dienen te blijven besteden aan dat zo uitermate belangrijke werk: de verkondiging van het Woord. Die prediking is zelfs een van de meest geëigende manieren om het pand te bewaren.

Het pand is immers allereerst het Woord en vervolgens ook de uit dat Woord geputte en op dat Woord gegronde belijdenis. Of, anders geformuleerd, het pand is het geheel van de inhoud van wat de Heere ons in de Heilige Schriften heeft geopenbaard. Welnu, dat moet bewaard worden. Dat mogen we niet verliezen. Daar moet zorgvuldig mee worden omgegaan.

Maar dat bewaren is niet opbergen in een kluis en af en toe eens uit die kluis halen om er een paar bewonderende blikken op te laten vallen en het daarna weer weg te bergen. Het is ook niet het toevertrouwde pand in een vitrinekast leggen, achter glas, waarbij mensen het mogen bekijken, net zoals dat gebeurt in een museum. Nee, dat bewaren is vooral een zaak van iedere keer weer voor de dag halen en uitstallen. Het laten zien; het aanprezen; mensen de schoonheid ervan laten zien; mensen ertoe bewegen het te gaan waarderen, liefhebben, geloven. Het pand bewaren is dus vooral het Woord verkondigen. Zoals Paulus aan Timotheüs opdroeg toen hij schreef: Predik het Woord (2 Tim. 4:2).

Prediking als pand bewaren - hoe gaat dat? Laten we aan het woord 'predi-

king' maar eens een aantal bijvoeglijke naamwoorden verbinden. Daarmee wil dan tevens aangegeven zijn hoe de prediking behoort te wezen en welke prediking vanouds in onze kerken is voorgestaan.

In de geschiedenis van onze kerken is de prediking van meet af aan geen onbelangrijke zaak geweest. Integendeel, altijd heeft het besef geleefd dat de prediking uitermate belangrijk is. Het Woord moet recht gebracht worden. Men zou zelfs mogen beweren dat met de rechte prediking de bestaansreden voor onze kerken aangegeven is. Verdwijnt die rechte prediking en wordt zij ingeruild voor een schrale, een eenzijdige, een tendentieuze, een afwijkende, een niet-gereformeerde prediking, dan is daarmee de reden voor het bestaan van onze kerken weggevalen.

Schriftuurlijk

Het eerste bijvoeglijke naamwoord dat ik met het woord 'prediking' wil verbinden is het woord 'schriftuurlijk'. Spreekt voor zich, nietwaar? Hoe kan de prediking anders zijn dan schriftuurlijk? Hoe kan het Woord gepredikt worden als het niet schriftuurlijk gebeurt? Noem zo'n verkondiging zoals u wilt, maar het is geen Woordbediening. Het mag een demonstratie van de kennis en vindingrijkheid van een spreker zijn of een etaleren van spreekvaardigheid, maar het is niet het verkondigen van wat God geopenbaard heeft. En dat dient de prediking immers juist wel te zijn.

De Heere Jezus benadrukte dat toen Hij vlak voor Zijn heengaan van deze aarde aan Zijn discipelen de nodige instructies gaf. Hij zei hen dat in Zijn Naam gepredikt moest worden beke-

ring en vergeving van zonden (Luk. 24:47). Daarmee bepaalde Hij de inhoud van de boodschap, die bekend gemaakt moest worden onder alle volken. Wat hebben de boodschappers dan anders te doen dan deze opdracht uitvoeren?

Paulus deed dat. Hij kon getuigen tegenover de ouderlingen van Efeze, toen hij afscheid van hen nam, dat hij zowel aan Joden als aan Grieken de bekering tot God en het geloof in de Heere Jezus Christus betuigd had en dat hij daarbij niets achtergehouden had, maar de volle raad Gods had verkondigd (Hand. 20:21,27). En zo heeft Paulus het ongetwijfeld ook bedoeld toen hij aan Timotheüs opdroeg om het Woord te prediken.

Schriftuurlijke prediking - natuurlijk! Maar dan de ganse Schrift. Al wat God heeft bekend gemaakt. Heel die Schrift is immers nuttig tot lering en onderwijzing. Alles vraagt om onze aandacht. God heeft toch geen dingen geopenbaard die voor ons niet van belang zijn?

Het zal duidelijk zijn, dat de overtuiging dat de prediking schriftuurlijk dient te zijn, van zowel prediker als gemeente een diepe eerbied voor de Schriften vraagt. En een geesteshouding van ootmoedigheid willen luisteren. Ook nog een bereidheid om alles aan te nemen wat de Heere gezegd heeft. Zou dit ook geen consequenties moeten hebben voor de dominee als hij zijn preken voorbereidt? Ongetwijfeld. Net zo goed als het consequenties dient te hebben voor de gemeente die naar de kerk komt en onder de prediking verkeert. Het gaat om Gods Woord. Laat ieder dat toch goed verstaan. Alzo spreekt de Heere. Vul dan zelf maar in hoe we dat Woord hebben te spreken en aan te horen.

Confessioneel

Ik noem een ander bijvoeglijk naamwoord. Rechte prediking zal ook confessionele prediking moeten zijn. Daarmee wil dan gezegd zijn, dat de rechte prediking zich bevindt binnen de bandbreedte die aangegeven wordt door onze confessie; onze gereformeerde belijdenis. Is dat een beperking? Licht hiermee de vrijheid van exegese aan banden, zodat ze niet meer bestaat? Worden dominees op deze manier belemmerd in het geven van hun mening? Ja en nee.

Ja, want het staat hen niet vrij alles te zeggen wat hen in het hoofd komt. Wat zij zeggen zal gecontroleerd moeten zijn door wat de kerk als haar

belijdenis heeft aangenomen. Die belijdenis is er onder andere immers om voor verkeerde leringen bewaard te blijven en de gemeente te beschermen tegen allerlei wind van leer. Heeft de geschiedenis niet genoegzaam bewezen, dat we niet simpelweg elke geest kunnen geloven, maar dat de geesten beproefd moeten worden, om te zien of ze werkelijk uit God zijn? Daarbij bewijst de belijdenis zeer goede diensten.

Zo bezien mag de prediker niet alles verkondigen. Dat is maar goed ook. Stel dat een gemeente overgeleverd zou zijn aan de ongelimiteerde willekeur van een mensenkind, die wel erg geleerd kan zijn, maar van zichzelf in de grond van de zaak toch ook niet meer is dan een leugenaar en ijdelers dan de ijdelheid zelf (NGB, art. 7). Geen onbepaalde ruimte dus. Ook niet voor exegetische experimenten. En evenmin voor stokpaardjes van eenzijdig ingestelde voorgangers. Dus een muilkorf voor de vrijheid van exegese? Het hangt er maar van af hoe iemand over vrijheid denkt. Iemand die van ganser harte de belijdenis onderschrijft en daar ook de taal in vindt die zijn eigen geloof tot uitdrukking brengt, zal zich helemaal niet beperkt voelen. Voor hem is de confessie geen muilkorf. Hij is juist dankbaar voor die regel bij het rechte verstaan van de Schrift. Dankbaar voor wat God in het verleden via het voorgeslacht al heeft willen geven. Dankbaar voor het 'samen met alle heiligen' onderzoeken van de hoogte en diepte en lengte en breedte van de liefde Gods (Ef. 3:19).

Predikers die innerlijk weinig verbondenheid hebben met de belijdenis zullen van tijd tot tijd wel moeite hebben met de eis, dat de prediking confessioneel dient te zijn. Maar in zulke gevallen dient de vraag eerlijk onder ogen te worden gezien of zij dan nog wel met een oprecht hart kunnen functioneren in een kerk die deze belijdenis wel in haar grondslag heeft staan.

Confessionele prediking. Vereist dat geen kennis van de confessie? En dus van studie ervan? Hangt het daarmee niet samen dat onze kerken altijd nog waarde hechten aan art. 68 van de kerkorde, waarin bepaald wordt dat in een van de zondagse kerkdiensten de Heidelbergse Catechismus op de preekstoel en in de kerkbank moet komen? Onderwijzing in de christelijke religie - hoe belangrijk is die! Met name in een tijd als de onze, waarin de 'leer' op de tocht staat en mensen niet

zoveel meer geven om die leer. Geen wonder dan ook, dat onze tijd een schrijnend tekort aan echte kennis te zien geeft en als gevolg daarvan een zo heel gemakkelijk beïnvloed worden door allerlei wind van leer. Dat maakt confessionele prediking in onze tijd des te meer gewenst.

Bevindelijk

Er is nog een woord, dat gebruikt moet worden als het gaat om een aanduiding van wat de ware prediking is - prediking als pand bewaren. Dat pand is het Woord. Dat pand kan ook gezien worden als de gereformeerde confessie. Maar is een ander aspect van het pand ook niet het werk van Gods Geest en wat we daarover vinden in zowel het Woord als de belijdenis? En dient dat aspect ook niet terug te keren in de prediking? Ons antwoord is: ja. Vandaar dat we er aan hechten dat de prediking 'bevindelijk' zal zijn.

Onder 'bevinding' verstaan we dan wat de Heilige Geest werkt in de harten van hen die Hij tot geloof en geloofsbeoefening brengt. Wat gebeurt er nu als de Heilige Geest aan het werk gaat in een mens en als die mens wordt wedergeboren en tot bekering en geloof komt? Wat zijn de dingen die we dan ondervinden?

Dat werk van de Heilige Geest is immers noodzakelijk. Uit zichzelf zal een mens nooit gaan geloven in het Woord. Zeker hij kan er uit zichzelf wel toe komen om het Woord verstandelijk toe te stemmen. We noemen dat een historisch geloof. Maar zolang dat buiten het hart omgaat, is er geen reden om van een echt geloof te spreken. Echt geloof is uitsluitend vrucht van een werk van de Heilige Geest. Dat werk gaat niet buiten ervaring om. En het is in deze dingen dat de rechte prediking leiding dient te geven.

Overigens is dat eigenlijk ook weer niet anders dan 'schriftuurlijk' preken. Het is immers alleen de Schrift waaruit we kunnen putten ook als het om deze bevinding gaat. Ware bevinding kan nooit anders zijn dan bevinding die we in de Schrift aangeduid vinden. Een andere bevinding is niet te vertrouwen. Maar de Schrift laat ons op diverse plaatsen zien wat er gebeurt in het leven van Gods kinderen. Hoe ze met de beloften werkzaam zijn; hoe ze gebukt gaan onder de last van hun zonden; hoe ze leren vertrouwen op de Heere. Deze en dergelijke dingen komen onder andere in de Psalmen uitvoerig aan de orde. En niet alleen in

dat bijbelboek. De Schrift zelf is in feite een door en door bevindelijk boek, waarin de verwerving het heil nauw verbonden wordt aan de toepassing ervan.

Daarom kan de stelling verdedigd worden dat prediking die echt schriftuurlijk is per definitie ook bevindelijk is. Ontbreekt dit element, dan wordt geen recht gedaan aan de opdracht: predik het Woord.

Maar dan - het zij nogmaals gezegd - wel een bevinding die genormeerd is naar de Schrift. Ook op dit terrein moet de prediker kunnen zeggen: 'Alzo zegt de Heere'. Als alleen maar gezegd kan worden 'Zo beleeft Gods volk het', ontbreekt de enig juiste basis. Pas als wat God volk beleeft in alles overeenkomt met de Schrift is het echt en betrouwbaar.

Die bevindelijke prediking is nodig voor het geestelijk onderricht aan de gemeente. Het kan ook zeer troostrijk zijn om vanuit Gods Woord te horen aanwijzen hoe de Geest werkt, zeker als er dan herkenningpunten zijn met wat we zelf meemaken.

Dit aspect brengt als vanzelf bij een volgende zaak. Bevindelijke prediking laat zien wat de ware bevinding is. Maar daartegenover staat dan natuurlijk ook een bevinding die niet naar de Schrift is. Vandaar dat we prediking ook onderscheidend moet zijn, separerend.

Onderscheidend

Het is niet alles goud wat er blinkt. Het is ook niet alles koren wat er groeit. De Heere Jezus maakte dat duidelijk in de gelijkenis van het onkruid tussen de tarwe (Matt. 13). Zo bestaat de gemeente niet uit ware gelovigen alleen. Er zijn ware gelovigen, maar tussen hen bevinden zich ook naamchristenen, mondbelijders. Zelfs geveinsden. Er zijn dus bekeerden en onbekeerden, ware gelovigen en ongelovigen, wijze en dwaze maagden (Matt. 25), wijze en dwaze bouwers (Matt. 7). Een hele gemeente kan zelfs de naam hebben dat zij leeft, maar naar het oordeel van Christus dood zijn, zoals de Heere van de gemeente van Sardis moest zeggen (Openb. 3:1-6).

Daarom mag de prediking niet zo iets zijn als het neerleggen van de beloften in de hele gemeente zonder onderscheid te maken. Er zal wel degelijk gesepareerd moeten worden. Het dient de rechtvaardige te worden aangezegd, dat het hem wel zal gaan.

Maar tegelijkertijd moet de goddeloze horen dat het hem kwalijk zal gaan, zolang hij zich niet bekeert. Deze opdracht kreeg Jesaja (Jes. 3:10) en hij moest die opdracht uitvoeren onder het verbondsvolk!

Dat we in onze kerken hechten aan deze kant van de zaak blijkt wel hieruit dat in de model-beroepbrief, die in onze kerken gehanteerd wordt, deze woorden letterlijk terugkeren. De gemeente verwacht van haar dienaar dat hij zo zal preken - onderscheid makend.

Maar dat onderscheid maken heeft niet alleen te maken met de aanwezigheid van onkruid zowel als tarwe. Er is ook verschil tussen de ene gelovige en de andere. Ze zijn niet allemaal even ver geleid. De Schrift spreekt wel van kinderen, jongelingen en vaders (1 Joh. 2:12-14). Daar zal de prediking ook aandacht aan moeten geven en dus onderscheiden tussen de onderlinge verschillen in geloofskennis en geloofsbeleving.

En zo is er ook onderscheid tussen de ene ongelovige en de andere. De een is brutaal ongelovig; de ander is het onder een vrome schijn; een derde heeft zelfs de naam dat hij leeft; enzovoort. Ook in dat opzicht zal de prediking moeten onderscheiden. Dat vereist van de prediker niet alleen grondige kennis van het Woord, maar ook inzicht in het werk van Gods Geest alsook in het werk van de duivel, die bezig is zielen te misleiden.

Nog meer

Met de eis dat de prediking onderscheidend behoort te zijn hangen nog weer andere aspecten samen. Nog meer bijvoeglijke naamwoorden kunnen aan het woord 'prediking' worden vastgemaakt. De rechte prediking is ook appellerende prediking. Er klinkt een dringende oproep in door. De belofte van het Evangelie dient immers gepreikt te worden 'met bevel van bekering en geloof' (Dordtse Leerrege- lers II,5). In de prediking wordt maar niet wat informatie gegeven waar de mensen dan mee kunnen doen wat ze willen. Het zal ze ook duidelijk gemaakt moeten worden dat het God aangenaam is als zij die geroepen worden ook metterdaad komen (D.L. III/IV,8). Paulus gebruikt in dit verband zelfs de sterke uitdrukking: *Wij bidden u van Christuswege: Laat u met God verzoenen* (2 Cor. 5:20).

Het appel, met name op het hart van onbekeerden brengt met zich mee, dat de prediking de nood moet bloot

leggen; ontdekkend moet zijn. Daarom: ontdekkende prediking. De zonde ontdekkend. Maar ook ontdekkend in de zin dat de Heere Jezus en het heil door Hem verkregen wordt voorgesteld, ontdekt. Hij mag niet onder een bedekking geplaatst worden. Ook nu mag Paulus ons ten voorbeeld zijn. Toen hij bij de Galaten was schilderde hij Jezus Christus voor hun ogen uit als de Gekruisigde (Gal. 3:1).

Dat appel dat soms de vorm van een bevel heeft, klinkt op andere tijden meer als een nodiging. In de gelijkenis van de koninklijke bruiloft stelt de Heere Jezus het zo voor (Matt. 22). Mensen worden genodigd tot de Heere en Zijn heil. Vandaar dat we spreken van nodigende prediking. En dat nodigen mag ruimhartig gebeuren. Meer dan eens spreekt de Bijbel over 'een iegelijk', om aan te geven dat niemand wordt over geslagen, alsof het heil er voor hem niet zou zijn. Nodigende prediking dus.

Zal ik meer noemen? Het zou kunnen, maar het is wellicht niet nodig. Met de genoemde bijvoeglijke naamwoorden is getekend hoe onze kerken de prediking hebben willen zien en brengen. Dat is ook de rechte prediking. Daar wilden we altijd voor staan. Zo wilden we als kerken ook bekend staan. En daarbij was het van ondergeschikt belang of de prediker veel of weinig talenten had. De een mocht ook wel dieper gaan dan de ander. Als ze zich maar konden herkennen in deze onopgeefbare zaken.

Hoe de dingen nu staan? Er is wel eens gezegd: De nood van de kerk is de nood van de prediking. Zo is het inderdaad. Ik ga in dit jubileumnummer niet een breed exposé geven van de prediking zoals die momenteel in onze kerken gehouden wordt. Die is ook nog heel divers. Maar wat ik er van overzien kan geeft mij de overtuiging dat we in vele opzichten de 'oude paden' verlaten hebben. Ik kan over de prediking in het algemeen niet erg optimistisch zijn. De genoemde aspecten komen lang niet altijd tot hun recht. Ze komen vaak tekort. Soms schromelijk tekort.

Veel prediking is mager, broodmager. Preken zijn vaak preekjes geworden, korte toespraken, omlijst door allerlei liturgisch gebeuren. Ook nog eenzijdig, zonder woord van waarschuwing. In dit opzicht zijn onze kerken bij lange na niet meer wat ze eens waren en bewust wilden zijn. Het geslacht 'dat Jozef niet gekend heeft' doet het anders. Ik meen dat het tijd is om ons

in het licht van de Bijbel, maar ook in het licht van de geschiedenis van de prediking grondig te bezinnen op wat rechte prediking is. Leerzaam zou het bijvoorbeeld zijn om vanuit de geschiedenis van de kerk eens na te gaan welke prediking de Heere met name heeft willen gebruiken om Zijn kerk te doen herleven. En welke zaken in die prediking toen aan de orde kwamen. En hoe daarbij het heil van zielen op het hart van de prediker gebonden was. En hoe de eeuwige bestemming van de mens (hemel of hel) een realiteit was voor de man in de preekstoel.

Is er naar binnen toe ook niet wat te zeggen? Het zal een zaak van zelfonderzoek zijn om ook binnen de kring rondom 'Bewaart het Pand' te bezien in hoeverre de prediking onder ons beantwoordt aan de hoge norm van het Woord. We hebben immers nooit reden om zelfgenoegzaam te zijn.

Gebrekkig zal de prediking altijd blijven. Dat is de zaak niet. God kan haar evenwel zegenen. Maar ze dient wel eerlijk te zijn. 'Naar de zin en mening van de Heilige Geest'. Gezegd moet wel kunnen worden: Alzo zegt de Heere. En het Woord zal dan moeten uitwijzen of dit echt gezegd kan worden.

Geve de Heere de rechte prediking ook nu. En geve Hij er ook Zijn onmisbare zegen op.

P. den Butter

... en een ... naar wat in ... hetzij goed of ... die laatste dag ... En ik zag een ... en Degene, Die daarop zat, ... ongezicht de aarde en de hemel ... geen plaats is voor die ge- ... ik zag de doden, klein en groot, ... God; en de boeken werden ge- ... de kunnen wij mensen wel eens ... te kunnen en te mogen doen. ... geweten vaak worden gesust ... ter: de Heere ziet het niet, de ... het niet, de Heere doet geen ... en kwaad. Zo spraken ook ... van Maleachi. Maar — zo ... daar is een gedenkboek ... zicht. De Heere tekent alles ... en straks zal dat gedenk- ... pen van de boeken worden ... ze zal dan worden ontdekt. ... het kerkelijk kleeid, en het ... rechtigheid, zal dan worden ... ken, dat het laatste woord ... is aan de vorst der he- ... aan de machten der he- ... te woord is aan Hem — Die ... het Zijn bloed. Die Zijn kerk ... van de vorst der duisternis ... in kerk Jezus alzo ten eeuw- ... gemaakt.

... en wij dat laatste woord ... En Hij sprak tot mij: Het ... de Alfa en de Omega, het ... Ik zal de dorstigen geven ... vens om niet". ... te woord, dat Jezus Chris- ... inde van heel de wereld ... en het einde van de ... et de wereldgeschiede- ... dere verlossing be- ... raadsplan ... den verlost, ... alien wel ... epassing ... komt het ... den in de rechte ... tusschen het vrome paradijs en het ... paradijs, zal dan niet meer zijn. Als een- ... intermezzo van Gods raadsplan, zal dat vrom- ... goed „geschiedenis" zijn. Maar dan komt de ... nieuwe begin van het herstelde paradijs, wa- ... de boom der kennis des goeds en des kwa- ... niet meer zal zijn, maar wel de boom der ... levens, gevende zijn vrucht van maand ... maand. Dan gaat pas goed beginnen het paradi- ... leven, zoals dat in oorsprong bedoeld was ... de schepping van de mens. Het paradijslev- ... van de ongestoorde gemeenschap met God ... maar dan in Christus, onder de eeuwige voor- ... durende bediening van de Heilige Geest. ... Dan zal God drieënig zijn alles in alles ... Reist u ook naar dat nieuwe begin? M. Baas

De Reformatie en het Woord

2.

... Luther's bekering. De Reformatie is geen revolutie. Revolutie ... een werk van beneden. Reformatie is een wer- ... van boven. De mens kan tot revolutionair ... daden komen. God brengt een reformatie ... stand. Dit zien we in de 16e eeuw. Vandaar ... dat we gesteld hebben, dat de Reformatie ... uit God is. En daar de Heere middellij- ... werk, heeft Hij Maarten Luther gereformeerd ... om reformerend op te treden. Van Luther's leven is ons veel bekend. Dat ... 1967 een gedenkjaar is, willen we u in ... artikel iets vertellen van zijn leven. Maarten ... Luther werd 10 november 1483 te Eisleb- ... geboren. Hij stamde uit een boerenfamilie. Hij zegt van zichzelf: „Ik ben een boere- ... zoon, mijn vader en grootvader waren ed- ... boeren". Nimmer leelt hij in zijn leven ... afkomst als kind van het volk verloochene ... Hij is de man geweest en gebleven, die „re- ... en eenvoudige" door zijn prediking en ... geschriften in de echte volkstaal gesteld. ... weg wist te vinden tot het hart van het Da- ... Maar ten tijde van de oudste thuis en van ... vond, dat hij moest gaan studeren. Van- ... dat hij, na de volksschool, werd geplaatst ... een internaat te Magdenburg, dat ge- ... werd door de Broeders des Gemeenen Le- ... Hun vroomheid doet denken aan die van ... latere pietisme. Maarten was hier ... heen ging. In 1501 werd hij tot ... stelde te Erfurt ... in de rechte

Gewijzigde verhoudingen

Nu de stichting van ons blad veerig jaar bestaat, is het goed een blik terug te werpen, ook op het gebied van de interkerkelijke verhoudingen.

Deze zijn gedurende dit tijdvak drastisch veranderd. Er was in de dagen waarin ons blad werd opgericht, nog geen sprake van de Ned. Gereformeerde Kerken; wel werden er reeds samensprekingen gehouden met de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Mijn persoonlijke herinneringen brengen mij het volgende in gedachten: Het moet ongeveer vijftig jaar geleden zijn, dat mijn vader predikant was in Zwijndrecht. Het huis van de Vrijgemaakte collega paalde aan onze woning. Gezamenlijk hebben we daar de watersnoodramp beleefd. Ds. van Rongen, de buurman, gaf ons enige adviezen over te nemen maatregelen in verband met het vuur in de haard; het gevaar van ongelukken was niet denkbeeldig. Dat was in de nood van die nacht, echte samenwerking en verbondenheid.

Zwijndrecht was verder een tuindersgemeente; het waren tuinders van de koude grond; dus geen verwarmde kassen zoals nu. Het was echt een gemeente met een bevindelijke inslag. Na de avonddienst bleef de kerkenraad nog een uur naspreken over de preek, onderwijl dikke sigaren rokend. Dat deden de broeders overigens ook vóór de dienst want als de consistoriedeur bij de aanvang van de dienst openging, zagen we als gemeente eerst wat rookwolken binnenkomen en daarna en daaronder de kerkenraad. Er is dan in vijftig jaar wel wat veranderd, in bijna alle opzichten!

Maar ook in die gemeente werd op een avond een samenspreking gehouden met de Vrijgemaakte broeders. Ook die waren in die tijd onvervalst vrijgemaakt, met in ieder geval het

concept van de "ware kerk" op tafel. Nee, er is niets uit voortgekomen; er was sprake van een wereld van verschil.

Eenheid van de Gereformeerde Belijders in Nederland. Er was ook toen al een landelijk deputaatschap met voor ons doen heel bekende namen. Ook Professor van der Schuit sprak een hartig woordje mee. Hij was zeker een voorstander van een zekere eenheids-gedachte, want hij was ook nauw betrokken bij de ICCG, een internationale organisatie van Christelijke kerken. Hoe dacht hij over de Vrijgemaakte kerken in verhouding tot onze gemeenten? De acta van de GS van 1962 vermelden hierover het volgende: "Hij is van oordeel dat er bij de gereformeerde kerken niets is veranderd en men nog even ver is als toen men begon met de samensprekingen. Het smart hem diep dat de gereformeerde gezindheid zo scherp verdeeld is. Maar het is zijn overtuiging dat er geen eenheid in belijdenis is. Met heel de gereformeerde gezindte is er grote mate van overeenstemming ten opzichte van de objectieve dogmata, maar dat sluit niet in dat er eenheid is ten aanzien van het onderwerpelijke deel van de voorwerpelijke belijdenis, dat toch ook confessioneel gefundeerd dient te zijn. Het exclusivisme bij de gereformeerde kerken spreekt hem niet toe ten aanzien van de evangelische en de praktische beleving ervan op allerlei levensterreinen". De hoogleraren van Genderen en Kremer benadrukten meer de kerkelijke roeping tot eenheid, maar ook zij hadden oog voor de bezwaren. Vooral op plaatselijk niveau liep de zaak niet zo vlot, volgens hetgeen Kremer toen zei: "Dat de plaatselijke verhoudingen er niet beter op worden, moet ons diep smarten".

De Synode besloot de opdracht aan deputaten mee te geven dat gezocht moest worden naar wegen en middelen om de geconstateerde verschillen weg te nemen, om op deze wijze naar de eenheid biddend te streven.

Zo stond het er landelijk voor. Plaatselijk werd dat bijna overal ook zo aanvoeld. Ik geef enkele indrukken weer van gesprekken die destijds gehouden werden in de gemeente Murmerwoude, waar in die tijd Ds. J.J. Rebel stond. Ds. W. de Graaf, die ook betrokken was bij de samensprekingen, diende toen de gemeente van Broeksterwoude.

"In 1959 werd er samengesproken enerzijds tussen de Christelijke Gereformeerde kerkenraden (CG) van Broek en Murmerwoude en anderzijds de Vrijgemaakte kerkenraden (VG) van Driesum en Murmerwoude. Er was een tamelijk intensief verkeer, want er werden veel gespreksronden gehouden.

We zijn vanuit onze tegenwoordige situatie wel benieuwd naar de toonzetting van deze samensprekingen. Hoe dacht men toen over de Vrijgemaakten, met wie nu, in onze tijd veel kerkenraden reeds verstrekkende contacten hebben? Hoe dacht men trouwens ook over de eigen prediking binnen ons kerkverband?

Over de prediking gesproken: In de vergadering van 11 november 1959 vormde de prediking onderwerp van gesprek. Men erkent van de zijde der VG dat de CG preken anders zijn dan bij hen. De toon is gemoedelijker. Soms wordt door hen de diepgang in die preken gemist. Iemand anders merkt weer op dat deze preken meer gaan over de mensen dan over Christus. Ds. Van der Schaft vindt dat de preken in onze kerken te veel gaan over de zaak van het persoonlijke zieleheil. Er is verder weinig blijmoedig geloof in de Heere Jezus Christus. Hij merkt echter ook op, heel verrassend, dat de prediking bij u en bij ons niet ernstig genoeg is in het waarschuwen.

Van CG zijde wordt opgemerkt, dat de standen in het geloof te veel gemist worden in de preken van de VG. Men mist te veel het besef dat de mens onmachtig is om het heil aan te nemen. Daarbij komt het werk van de H. Geest niet voldoende aan de orde. Men mist tevens de vraagstelling: "Hoe is het nu met u persoonlijk?"

Gelukkig, zo merkte een deelnemer op, werd er in de CG prediking niet gesteld, "dat ik eerst moet weten dat ik uitverkoren ben." Dat leek winst te zijn!

Zo te horen waren er toen over en weer redelijk veel bezwaren tegen el-

kaar. Uit deze enkele regels krijgen we een helder beeld van de verhoudingen tussen beide kerken. De designaleerde verschillen cirkelen allemaal om de zaak van de persoonlijke toeëigening. Hoe kan en mag ik persoonlijk weten dat ik een kind van God ben? De VG stelden daartegenover dat er meer is. Het is goed om dat te overwegen. Maar dat werd ongetwijfeld in de CG preken ook wel geboden. Onzerzijds werd telkens weer gesteld dat de VG uitgaan van een geloofsbevel: men moet geloven, terwijl men juist zover moet komen dat men meent te mogen geloven".

Er is reeds eerder in dit blad op gewezen dat er onder ons met betrekking tot de Vrijgemaakte kerken sprake is van een mentaliteitsverandering. Als u de preekbeurten van onze gemeenten leest in het RD, dan staan er heel wat onbekende namen van predikanten vermeld, die niet behoren tot onze kerken. Van wildgroei te spreken, gaat te ver, maar het is geen enkel probleem om als kerkenraad groen licht te krijgen van de classis als men kanselruil wil met de GKV. Dus is het aantal van samenwerkingsgemeenten zeer sterk toegenomen gedurende de laatste jaren. Via de verbondenheid met de GKV knopen diverse gemeenten ook weer banden aan met de NGK, omdat die dan weer in correspondentie staan met de GKV. Niet door de voordeur, dan door de achterdeur. De twee bezwaren van 1962, namelijk gebrekkige vertolking van de Belijdenis bij de GKV en geen enkel gevoel van verbondenheid in de plaatselijke gemeenten, zijn in onze tijd voorbij.

Nu moet echter gezegd worden dat er bij de GKV veel veranderd is door de jaren heen. Men is niet meer zo exclusivistisch (alleen de GKV vormen de ware kerk); integendeel, er heerst een grote mate van vrijheid. Men zou het in die kring een halve eeuw terug niet voor mogelijk gehouden hebben. Een hoogleraar vergeleek recent zijn kerken nog met een schommelende boot. Schommelen gaat dan met een boot altijd van links naar rechts en omgekeerd. Men weet dus niet welke koers men vaart. Deze veranderingen geven niet alleen een gewijzigd beeld op de leer en de schriftbeschouwing, maar ten andere zijde, ook een bepaalde onverwachte toenadering tot meer ervaring en bevinding in het persoonlijke leven.

Vergeten we niet dat ook veel vrijgemaakte leden het moeilijk hebben met de koers van hun kerken. Ik heb persoonlijk nog wel eens ex-vrijgemaakte leden in mijn gemeente ontmoet, die

open stonden voor een schriftgetrouwe prediking; vrijgemaakten van het oude stempel. Men stond in die kringen altijd wel voor een grondig uitgewerkte preek.

De laatste ontwikkelingen in de GKV hebben dus wel een positieve kant, maar de negatieve effecten hebben sterk de overhand.

Omdat deze kerken heel sterk binnen ons blikveld liggen, wil ik ditmaal ook enkele regels aanhalen uit het boekje van Ds. J.H. Velema, getiteld: Wie zijn wij?

Hij geeft van deze kerken het volgende beeld. Natuurlijk is er waardering, maar de volgende typeringen zijn wel heel scherp en onthutsend: "Het woord toeëigening wordt niet gebruikt, want de verbondsgemeente deelt in het heil. De toeëigening is algemeen voor de gemeente. Waar gepreekt wordt, wordt het heil toegeëigend zonder meer". Zulke gedachten staan haaks op de prediking, zoals die altijd onder ons heeft geklonken.

Dus moeten we concluderen, dat er in onze eigen kerken evenveel veranderd is als in de GKV. Daar ligt ons feitelijke probleem. Er lijkt toch binnen onze eigen gelederen een geslacht opgestaan te zijn dat Jozua niet gekend heeft. Daar ligt dan ook de eigenlijke moeite van de kerkelijke eenheid.

Hoe is het nu aan de andere zijde van onze kerken? Onze aandacht richt zich de laatste tijden dan vooral op de HNHK, de Hersteld Nederlands Hervormde Kerk. Er gingen meermalen stemmen op die pleitten voor toenadering naar deze kerken.

Onze verhouding tot hen wordt sterk bepaald door de visie die we hebben op de droevige gang der dingen rond 1 mei 2004. Toen bleek een breuk met de PKN onvermijdelijk. Onder ons wordt niet eensluidend gedacht over hen, die in waarheid niet mee konden. De weegschaal van het "we kunnen niet mee en we kunnen niet weg" sloeg bij hen door naar het eerste.

Hoe dan ook, we moeten ons als afgescheiden kerken afvragen of we voldoende beseffen wat er gebeurt met deze "nieuwe" kerk. Als er ooit een smartelijke breuk is geslagen, dan geldt het wel aan beide zijden de broeders, die tevoren met elkaar aan dezelfde Avondmaalstafel zaten, terwijl men nu lijnrecht tegenover elkaar staat. Smart en leed aan twee kanten. Er gebeuren vreselijke dingen. Ik geef een voorbeeld: in de meeste plaatsen zijn de nieuwe gemeenten geheel beroofd van de kerkelijke eigendommen. In de meeste gemeenten heeft zich dit

al voltrokken. Men staat op straat. Nu lijkt het te komen tot die gemeenten, die vrijwel geheel bleven binnen de HNHK, de grote vissen dus. Plaatsen waar tot voor kort diensten werden gehouden uitsluitend door de HNHK, zoals bijvoorbeeld in Staphorst en Garderen. Maar de PKN ging hier en daar desondanks over tot het beleggen van kerkdiensten. Deze worden in gemeente X bezocht door ongeveer vijftig mensen, terwijl de HNHK diensten aantallen trekken van rond de veertienhonderd kerkgangers. Op een goede dag krijgt de kerkenraad van de HNHK de claim voorgelegd om binnen de termijn van een kleine maand de sleutels van alle kerkelijke gebouwen te overhandigen aan de PKN (lees: vijftig mensen). Er is nog geen duidelijkheid over de vraag waar nu die grote gemeente van de HNHK heen moet, als straks de kerk voor hen dicht is. En wat die vijftig mensen aan moeten met die grote kerk?

Dragen wij voldoende leed over deze breuk? Zou er toch vanuit heel de Gereformeerde Gezindte niet een reactie moeten komen over dit alles? In de vorm van een protest of als een hartelijk blijk van meeleven? Juist wij zouden invoelvermogen moeten kennen met de nood van dit deel van de kerk.

Zoals gezegd, er leven onder ons gevoelens van verbondenheid en we zien naar deze kerken met de wens dat er een versterking van de banden zou mogen ontstaan. Natuurlijk leeft dit slechts in een beperkt deel van onze gemeenten. Maar het feit ligt er. En dat is niet vreemd. We hebben als afgescheidenen altijd gezegd dat de zaken gaan veranderen, als de NHK zou terugkeren naar de belijdenis der vaders. Is dat nu gebeurd? Men zegt ja en men zegt nee. Het hangt er van af hoe je over de geslagen breuk denkt. Maar de sympathie naar hen toe vloeit toch mede voort uit het feit dat men gebleven is wie men was. Men wilde gewoon Hervormd blijven en die kerk voortzetten. En we kunnen toch eigenlijk niet anders dan afkeuring gevoelen voor een kerk, die van tevoren de weg naar het zelfstandig blijven voortbestaan dicht timmert en die daardoor over de gewetens heerst. Als het ooit over kerkpolitiek gaat, dan toch zeker wel hier. Mede ook in combinatie met de idee dat de landelijke kerk zich eigenaar noemt van alle plaatselijke bezittingen. Het is op die manier toch niet geheel ondenkbaar dat bijbelgetrouwe gemeenten vrijzinnig getinte kerken verplicht moeten helpen.

Is nu de Hervormde kerk in deze ver-

drietige weg teruggekeerd naar Schrift en belijdenis? Het antwoord op deze vraag stelt ons voor de wedervraag wat wij nu waar maken van onze liefde tot de Vaderlandse kerk. Tonen we daar ook iets van? Meerderen hebben sterk gepleit voor toenadering tot deze kerken.

Nu is het waar: deze kerken verkeren nog in het beginstadium en de zaken zijn nog niet uitgekristalliseerd. Het is nog niet de tijd om direct grootse stappen te ondernemen. Maar de gedachte zou kunnen rijpen en dan vooral mede vanuit geestelijke overwegingen. Is het niet tijd om de handen ineen te slaan, nu in Nederland zware tijden voor de kerk aanbreken? Dat heeft ook te maken met de gedachte dat een ander deel van onze kerken eenheid zoekt met de GKV. Dat men dat doet, is op zich beschouwd, niet te veroordelen. Als men op dezelfde basis staat, laat het zich terecht indenken dat men de weg naar vereniging opgaat. Vanuit ons standpunt staan wij daar zeker niet achter en we denken te staan op een andere grondslag, maar als men hoe dan ook verwantschap voelt, dan is het niet verkeerd daaraan gestalte te geven.

Welnu, dan is het ook niet verkeerd als wij spreken en handelen met de HNHK. Onze deputaten spreken ook met hen en het zal landelijk beschouwd misschien weinig zoden aan de dijk zetten. Maar er wordt gesproken en we hopen en bidden dat deze gesprekken ook voor onze kerken perspectieven mogen openen. Het is heel belangrijk dat er Synodale initiatieven ontplooid worden in die richting. Onze jongste geschiedenis leert ons verder dat er plaatselijk allerlei ondernomen kan en mag worden.

Nu is dit alles naar de mens gesproken. En de mens wikt! Maar het beleid is van de Heere. Het is een geestelijke zaak, waar we het over hebben. En dan bemerken we, vanuit Gods Woord gedacht, dat de Heere toch een twist heeft met de kerken van Nederland. Met onze eigen kerken, die voorop, en ook met bijvoorbeeld de GKV, de PKN en de HNHK, enz. enz. De Heere heeft een twist met Zijn wijngaard. En wat zullen wij dan? We mogen ook niet weglopen onder dat oordeel. Wie denkt over kerkelijke eenheid, weet dat het een menselijk gezien onmogelijke taak is. De Heere Zelf moet het doen, anders komt er niets van terecht. En dat zou de kerk wel zeker als eerste moeten bedenken. In Psalm 80 bidt de dichter vanuit de geestelijke nood van zijn dagen: "O Herder Israëls, neem ter ore, Die Jozef als schapen leidde;

Die tussen de Cherubim zit, verschijn blinkende; Wek Uw macht op voor het aangezicht van Efraïm en Benjamin en Manasse en kom tot onze verlossing" (Ps. 80:2,3).

Niet de meest getrouwe stammen van het volk worden genoemd. Het is een bede voor het vervallen Tienstammenrijk. Aan bekering kan men niet meer denken, het lijkt een geheel onmogelijke zaak. Daarom wordt er gebeden: "O God, breng ons weder en laat Uw aanschijn lichten". Alleen de Heere kan de bekering nog bewerkstelligen, het eigen vermogen ontbreekt daartoe. De Heere zit tussen de Cherubim, in de tempel van Jeruzalem. Hij is er wel en verblijft nog wel onder het volk, maar men ervaart het niet. Gods blinkende verschijning, in glans en majesteit, is gewenst en wordt gemist. De Heere is er wel en Hij is er niet. Zoals wij de volle Bijbel nog hebben en toch vaak moeten erkennen dat we zoveel kwijt zijn en zoveel missen. En ook dat gemis wordt zo weinig gevonden. Het lijkt alsof de macht des Heeren is ingevallen, want de bede luidt: "Wek Uw macht op....". Het zwijgen uit het woud lijkt machtig en sterk. Deze bede kan ons vrijmoedigheid geven om het van de Heere te gaan verwachten.

Maar zittend op Jeruzalems puinhopen, heeft de profeet geroepen: "Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken en laat ons wederkeren tot de Heere". Dat onderzoek is dringend nodig. Tot Laodicea moest de Heere zeggen als hun voornaamste kwaal: "Gij weet niet dat ge zijt....". Ze wisten het niet eens. Ze meenden dat het nog wel verder kon gaan en dat er nog veel beloften waren en dat de Heere toch nog niet geheel geweken was. En dat was Hij ook niet, maar slechts als de Aanklager trad Hij tegen hen op. Zijn blinkende verschijning was ook daar niet.

Verschijnt de Heere blinkend in onze gemeenten en op onze kansels? In de banken en aan de Avondmaalstafels? De bede mag opklinken en Gods kerk smeke gedurig aan de genadetroon om die weldaden. De Heere leef nog, Hij zit nog tussen de Cherubim. Vanuit die gedachte wordt verootmoediging geboren overal en in alle kerken, waar de Geest van de Heere werkt en leeft. Zonder vernedering van het hart kunnen we elkaar niet vinden. Als we op de bergen van onze hoogmoed zoeken wat slechts in de dalen te vinden is, zoeken we tevergeefs. In de nood mocht Elia een altaar bouwen van twaalf stenen, van het ongedeeld volk van Israël. De grote Hogepriester van het volkomen en hemelse heiligdome

heeft waarlijk gebeden voor Zijn kerk. Hij heeft bemoeienis met de zeven gemeenten, dus ook met de vervallen kerken. Laten we die weg zoeken. Anders moeten we vrezen dat het snel gedaan zal zijn met de kerk van Nederland.

Het kan heel hard gaan. In Utrecht West heeft de gemeente een heel mooi kerkgebouw. Op een van de beste locaties van de stad. Maar de reden waarom we nu die kerk hebben, is niet zo mooi. Deze kerk kwam vrij vanwege het Samenopweg proces. Een Hervormde en Gereformeerde kerk gingen samen. In beide kerken zaten zo ongeveer een zeventig mensen. Toen de beide gemeenten opgingen in SOW, zaten er weer zeventig. De helft was men onderweg kwijtgeraakt. Ziet u, dan gaat het snel.

Ook onder ons kan het zo snel gaan. Maar het leger van Gideon was klein en toch bracht de Heere verlossing te weeg. Dat kan moed en kracht geven. De grote aantallen van het eerste uur moesten kritisch onderzocht worden. In twee schiften trok bijna iedereen weg; er bleven er driehonderd over, tegen een vijandelijk leger van honderdendertig duizend strijders. Maar de Heere was met hem. "Door dezen zal Ik Israël verlossen", zo sprak de Heere.

In Christus heeft de Heere Zijn Kerk verkoren en Hij verlaat deze nimmer meer. Niemand zal ze uit Mijn hand rukken, zo spreekt Hij nog. Dat vraagt geloof, maar ook bekering. Van een ieder van ons, te beginnen bij onszelf. De Heere ontferme Zich genadig over Zijn Sion. Wat zal men antwoorden de boden des volks? Dat de Heere Sion gegrond heeft, opdat de bedrukten Zijns volks daarin een toevlucht zouden hebben!

P. Roos

Herinneringen

Het is al enige tijd geleden, dat wij een kleine bijdrage onder „Herinneringen“ gaven in ons blad. Het vele werk, dat de administratie ons geeft, was mede oorzaak dat dit niet meer geschiedde. Een tweetal geschiedenissen zouden wij uit het verleden willen bespreken, waaruit duidelijk zal blijken, dat de Heere Zelf Zijn eigen werk kroont en openbaar maakt, en het kostelijke van het snode komt te onderscheiden.

Onze gedachten gaan weer terug naar de tijd, dat onze onvergetelijke Ds. Van Brummelen onze gemeente diende.

Zij die hem hebben gekend, weten hoe getroffen hij was in het spreken, wanneer het ging om het persoonlijk bezit van de enige troost: de hemel en sterven zoals Zondag 1 van de...

INHOUD	INHOUD VAN DE ADMINISTRATIE
1. In de achterliggende jaren zijn heel wat verontrustende ontwikkelingen signaleerd in ons blad "Bewaar het Pand." De vinger moest gelegd worden bij onbijbelse zaken in de maatschappij. Ook binnen de kerken zijn er verontrustende ontwikkelingen. Dit gaat onze Christelijke Gereformeerde kerken niet voorbij. Moge ons blad ook in de toekomst een instrument zijn om verontrustende ontwikkelingen te signaleren en tegen te gaan. Bovenal stelle de Heere de uitgave van ons blad tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.	2. Kerkverlating 3. De hedendaagse maatschappij

Verontrustende ontwikkelingen

In de achterliggende jaren zijn heel wat verontrustende ontwikkelingen signaleerd in ons blad "Bewaar het Pand." De vinger moest gelegd worden bij onbijbelse zaken in de maatschappij. Ook binnen de kerken zijn er verontrustende ontwikkelingen. Dit gaat onze Christelijke Gereformeerde kerken niet voorbij. Moge ons blad ook in de toekomst een instrument zijn om verontrustende ontwikkelingen te signaleren en tegen te gaan. Bovenal stelle de Heere de uitgave van ons blad tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

De hedendaagse maatschappij

In veertig jaar tijd is er heel veel veranderd in de maatschappij. Het maatschappelijk leven ziet er nu heel anders uit dan veertig jaar geleden. De ontwikkelingen zijn heel erg snel gegaan. In de zestiger jaren heeft een grote ontkerkelijking plaatsgevonden. Er waren tot aan de jaren zestig van de vorige eeuw vier zuilen: een socialistische, een liberale, een katholieke en een protestantse zuil. Iedere zuil had een eigen krant en een eigen school. De verzuilde samenleving veranderde in een geseculariseerde samenleving. De welvaart is sterk toegenomen. De techniek is al verder ontwikkeld. Nederlanders kregen meer geld en meer vrije tijd tot hun beschikking. De kerk is al minder centraal komen te staan. De televisie heeft de opkomende wereldgelijkvormigheid sterk bevorderd. Staan we er wel bij stil dat slechts ongeveer een kwart van de Nederlandse jeugd wordt gedoopt? Slechts ongeveer 15% van de huwelijken wordt kerkelijk bevestigd. Ongeveer een kwart van de bevolking van Nederland heeft een Bijbel. Volgens een prognose van het Sociaal Planbureau

zal in 2010 nog maar 33% van de bevolking tot een kerk gerekend willen worden, waarvan maar een beperkt deel regelmatig naar de kerk gaat. Onze samenleving is ook al meer een multiculturele samenleving geworden. Niet westerse migranten vormen ruim 10% van de bevolking. De islam is sterk in opkomst. Er is sprake van een nieuwe religie die fanatiek wordt uitgedragen in Nederland: het gelijksheidsbeginsel en een vrijwel onbegrensde vrijheid van leven en meningsuiting. Wie had in de jaren zestig kunnen denken dat de SGP als enige politieke partij geen subsidie meer zou krijgen? Hoelang zal de vrijheid van godsdienst nog gewaarborgd zijn? Hoelang mag het bijbelse geluid over seksualiteit nog in het openbaar verwoord worden? Er valt te denken aan de toenemende onverdraagzaamheid en het groeiende onbegrip ten aanzien van bijbelse standpunten en meningen. Dit blijkt uit de felle debatten die gevoerd zijn over smadelijke godslastering en de scheppingsleer.

Kerkverlating

Wie de gegevens uit de jaarboeken van onze kerken raadpleegt moet constateren dat er elk jaar weer mensen de kerk verlaten. Dat is een verontrustende ontwikkeling. We mogen ons niet geruststellen met de gedachte dat de grotere kerkverbanden grotere aantallen leden verliezen dan onze kerken. Het zou moeten aangrijpen dat elk jaar opnieuw een aantal leden onze kerken vaarwel zeggen. Ook in 'onze' gemeenten is sprake van kerkverlating. Dat dient pijn te doen in het hart. Hoe komt dit? Waar liggen de oorzaken? Meerdere factoren kunnen een rol spelen. Zou kerkverlating niet vaak zijn wortels hebben in een innerlijke afstand ten aanzien

van het Woord Gods en de prediking en een toenemende onverschilligheid ten aanzien van de eeuwigheid en het ene nodige? Kerkgang is een goede, een Bijbelse gewoonte, maar als er meer niet is, als er alleen maar een gaan naar de kerk is vanuit een bepaalde traditie, dan kan ook hier een begin liggen van kerkverlating. Als kerkgang alleen verworteld ligt in de opvoeding, is dat een zeer wankel basis. Een luisteren naar de prediking alleen voor de vorm, zonder enige betrokkenheid, houdt in veel gevallen geen stand. Dan komt het vroeg of laat tot kerkverlating. Het is pijnlijk en verdrietig dat velen in de loop van de jaren de kerk de rug hebben toegekeerd. Heel veel Nederlanders gaan nooit meer naar de kerk. In een plaats als Almere gaat nog slechts 3% van de bevolking geregeld op zondag naar de kerk. Wie nog naar de kerk gaat heeft geen reden zich te verheffen boven hen die niet meer naar de kerk gaan. Van nature is er geen plaats voor Gods Woord en de prediking van Gods Woord in de harten en levens van gevallen Adamskinderen. Hebben we dat geleerd? Hoeveel kerkgangers ook in 'onze' gemeenten wandelen nog op de brede weg? Hoeveel onder ons gaan uit sleur of alleen uit kracht van opvoeding naar de kerk? Het is een wonder van genade als de kerkgang u werkelijk lief is geworden, als de prediking u tot zegen is geworden. Mag u weten van ontdekkend, verootmoedigend, schuldigstellend, bemoedigend en vertroostend onderwijs uit het Woord van God en uit de prediking? Mag er iets zijn van het leven der dankbaarheid? Dan bent u een ware kerkganger. Wie iets of meer van de tere en kinderlijke vreze Gods mag weten kan de kerkgang niet missen. De Heere zal Zijn onderdanen vasthouden. Al wat in de poorten van de hel wordt uitgedacht zal niet verwerkt worden. Want de HEERE is zo getrouw als sterk, Hij zal Zijn werk voor Zijn kerk voleinden. De kerkgang hier beneden is voor Gods volk een voorsmaak van de eeuwige zaligheid. De dag zal komen dat Gods kinderen eeuwig bij de Heere zullen zijn. Dan zullen zij eeuwig drinken uit de kelk des heils verworven door Christus, Die de lijdensbeker tot de laatste druppel toe geledigd heeft. Moge de Heere de kerkgang en de prediking van Zijn Woord ook in de toekomst tot rijke zegen stellen. Hij beware voor kerkverlating, Hij bekere van kerkverlating, Hij geve verwondering en vreugde in het opgaan onder de bediening van het Woord, Hij zegene de prediking onder jong en oud.

Vrouw en ambt

Over het kerkelijk leven in het algemeen en over het eigen kerkelijk leven in het bijzonder is heel wat neer te schrijven. We willen enkele dingen uit het eigen kerkelijk leven naar voren halen. Er is heel wat gedacht en geschreven over "vrouw en ambt." Onze kerken komen in aanraking met kerken in binnen- en buitenland waar men vrouwelijke ambtsdragers kent. Het wordt in onze tijd al minder begrepen dat vrouwen de ambten in de kerk niet mogen bekleden. Ook in eigen kerken gingen stemmen op om één of meer ambten voor de vrouw open te stellen. Dat is een verontrustende zaak. Het was daarom nodig dat de kerken zich over deze zaak duidelijk zouden uitspreken. Dat is ook gebeurd. De Generale Synode heeft in 1998 uitgesproken dat het binnen het kader van de gereformeerde schriftbeschouwing en ambtsopvatting onmogelijk is om de ambten open te stellen voor zusters der gemeente. Aan deze uitspraak lagen veel zaken ten grondslag. De Generale Synode was van oordeel dat volgens de gereformeerde ambtsopvatting het ambt onder meer gekenmerkt wordt door het dragen van gezag. Ook was de Generale Synode van mening dat op grond van de gelijkwaardigheid van de ambten het niet mogelijk is het ene ambt wel en het andere niet open te stellen voor zusters der gemeente. De Generale Synode stelde ook dat de Schrift leert dat man en vrouw ieder een eigen plaats hebben ontvangen, die als een blijvende orde in schepping, verlossing en herschepping niet mag worden teniet gedaan, maar ten volle moet worden gehonoreerd. Onderschreven werd dat de Schrift blijvende normen, waarden en geboden kent, die binnen elke culturele context van kracht blijven en dat wat er over de plaats van de vrouw in de gemeente gezegd wordt tot deze categorie behoort en dat uit het geheel van het spreken van de Heilige Schrift geen andere conclusie kan worden getrokken dan dat in de gemeente van Christus vrouwen geen ambtelijke positie kunnen bekleden. Het is op zich een verblijdende zaak dat dwars tegen de tijdgeest en de emancipatiebeweging in er voluit wordt vastgehouden aan de opvatting dat volgens de Heilige Schrift mannen de officiële ambten bekleden. De vrouw heeft voor een groot deel een erplaats en een zeer verantwoordelijke en veelomvattende taak als moeder in het gezin. Vrouwen die enige tijd over hebben naast hun gezinstaak of vrouwen die alleen staan mogen uiteraard

allerlei zaken doen in de gemeente buiten het eigenlijke ambtelijke werk. Te denken valt aan het bezoeken van bejaarden, zieken, gehandicapten of alleenstaanden. Maar wie positie kiest voor de vrouw in het ambt gaat niet in het spoor van Gods Woord, van de Reformatie en van onze kerken.

Homoseksualiteit

Meerdere ethische zaken hebben in de achterliggende periode van 40 jaar de aandacht gevraagd in ons blad. Een onderwerp dat onze kerken ook heeft bezig gehouden in de achterliggende tijd is de visie op homoseksualiteit. Met name op de classis Zwolle is er heel wat over te doen geweest. In meerdere gemeenten komt men in aanraking met een levenspraktijk die niet strookt met de eisen van Gods Woord. Het is verontrustend dat er sommigen lijken te zijn die de zondige praktijk min of meer maatgevend laten zijn voor de ambtelijke bearbeiding. Het zou juist andersom moeten zijn: Gods Woord dient norm te zijn voor het seksuele leven en zondige praktijken dienen deze norm geen afbreuk te doen. Hier krijgen we te maken met een algemene tendens in onze maatschappij dat de praktijk de norm gaat bepalen en niet andersom. Gelukkig heeft de classis ondubbelzinnige taal gesproken in het besluit van 18 februari 2004. De classis Zwolle sprak uit dat de Heilige Schrift geen enkele ruimte laat voor de homoseksuele praxis, maar deze als zonde typeert; dat dit ook nu uitgangspunt en norm dient te zijn voor de Christelijke gemeente en voor het pastoraat in de gemeente; dat in de pastorale omgang met homofiele gemeenteleden de homoseksuele praxis als zonde aangewezen en benoemd dient te worden; dat homofiele gemeenteleden, die niet de weg van seksuele onthouding kiezen, niet 'in volle rechten' als lid van de gemeente aanvaard kunnen worden. Op verzoek van de kerk van Zwolle heeft een commissie van de classis een instructie voorbereid die met algemene stemmen werd aanvaard door de classis en is doorgezonden naar de Particuliere Synode van het Noorden opdat de Generale Synode van 2007 deze zaak verder kan behartigen. We hopen en vertrouwen dat een te benoemen studiegroep rapport zal uitbrengen en voorstellen zal doen inzake homoseksualiteit die stroken met het Bijbelse uitgangspunt zoals dit altijd onder ons gegolden heeft. De classis Zwolle heeft ondermeer uitgesproken dat zo'n studiegroep de kerken zal dienen met "een rapport waarin, uitgaande van hetgeen op dit punt

binnen onze kerken als het schriftuurlijk standpunt heeft gegolden (zoals ondermeer blijkt uit de acta van de gs van 1986, artikel 125, de acta van de gs van 2001, artikel 135, het besluit van de classis Zwolle d.d. 18 februari 2004), en binnen het raam van de gereformeerde schriftbeschouwing, een schriftuurlijk gefundeerde visie wordt gegeven betreffende het onderwerp van homofilie en homoseksualiteit, teneinde de gs in de gelegenheid te stellen een uitspraak over dit onderwerp te doen ten dienste van onze kerken en de contacten met andere kerken."

Echtbreuk

In de maatschappij komt het heel veel voor. Maar het gaat ook de kerken niet voorbij, ook de Christelijke Gereformeerde kerken niet, ook de gemeenten niet waar ons blad "Bewaart het Pand" veelvuldig wordt gelezen. Gods Woord is duidelijk: "Gij zult niet echtbreken." Het huwelijk is een verbintenis voor het leven. Het zevende gebod is heilzaam en goed voor ouders en kinderen. Ieder jaar worden tienduizenden minderjarige kinderen slachtoffer van echtscheiding. In de loop van de jaren ondervinden honderdduizenden Nederlandse kinderen, ouders en grootouders de kwalijke gevolgen van echtscheiding. Er zijn wetenschappers die stellen dat een echtscheiding voor kinderen ingrijpender is dan het overlijden van een ouder. Wordt onder ons wel voldoende besef wat het is als het ja-woord heeft geklonken in de kerk in een dienst ter bevestiging van het huwelijk? Dat ja-woord heeft de kracht van een eed. Onder ede heeft de man beloofd zijn vrouw nimmermeer te verlaten en ook de vrouw heeft dit onder ede beloofd ten aanzien van haar man. Ook hier bedreigt ons een gevaar. Zo'n veertig jaar geleden was het een schande als er een echtscheiding plaatsvond. Nu kijkt men soms verwonderd als iemand zegt dat hij al 25 of 40 jaar getrouwd is met dezelfde vrouw. Het gevaar bedreigt ons dat we onze redeneringen gaan aanpassen aan een gegroeide praktijk. Ook onder 'ons' kan men het soms horen zeggen dat het zo toch geen leven meer was, dat het maar beter is dat men uit elkaar is gegaan, dat er anders nog ongelukken zouden plaatsgevonden hebben. Maar dan wordt vergeten dat Gods Woord richtsnoer dient te zijn onder alle omstandigheden. Ook als het eens moeilijk gaat in een huwelijk. Ook ten aanzien van huwelijk en echtscheiding mag het niet zo zijn dat de praktijk de theorie gaat bepalen.

Het gevaar bedreigt ons dat de praktijk bepalend wordt voor ons denken en spreken en niet Gods Woord. Vanwege het feit dat een huwelijk een verbintenis is voor het leven, dient gehandeld te worden naar het gebod: Gij zult niet echtbreken. Bij de Heere is kracht te vinden voor hen die hiermee worstelen, die met de gebrokenheid en zondigheid van het leven te maken krijgen, ook in het huwelijk. Er zij gebed te mogen leven, denken en spreken in overeenstemming met de onveranderlijke eis van Gods Woord: Gij zult niet echtbreken. Dat die heilzame en onveranderlijke eis in liefde en bewogenheid in onze kerken onderstreept mag worden en zegen mag afwerpen.

Prediking

Ook wat de prediking betreft is er reden tot verontrusting. We vrezen dat zaken die vroeger algemeen in de prediking naar voren kwamen in de loop der jaren al minder belicht zijn. Wat de prediking betreft is het noodzakelijk Gods Woord biddend te onderzoeken en zich te verdiepen in de ons nagelaten geschriften uit de tijd van de Reformatie en de Nadere Reformatie en in datgene wat binnen eigen kerken in het verleden is gepubliceerd aan preken en geschriften. Hierbij denken we ondermeer aan de geschriften van wijlen prof. C. Wisse. Hij schrijft in zijn enige jaren geleden opnieuw uitgegeven boekje "Uit de verbondsschat" behartenswaardige zaken aangaande de prediking. We lezen dan op de blz. 36 en 37: "Letten we er wel op. Nee, niet alleen dat wij niet mogen *beginnen* te prediken: God is Liefde, enzo voort; ook niet alleen, dat wij niet aan onze taak zijn toegekomen met voor te stellen dat er twee wegen zijn; ook niet, met een waarschuwing tevreden zijn, als: Gij, onbekeerden, gij gaat verloren, en gij, kind van God, wat zij ge toch bevoorrecht. Dit zijn allemaal wel goede en noodzakelijke dingen, maar, zonder meer, zou ook van deze wijze van doen kunnen gelden: uw werken zijn niet vol bevonden voor God. Nee, nog iets anders is onze taak, namelijk: om eer we Christus in al Zijn volle, heerlijke algenoegzaamheid uitbrengen, om eer we opwekken zelfs tot geloof en bekering, eerst de zelfs al bevende en schaamrode mens zijn *eigenlijke* verdorvenheid, die van *binnen* woont, dus de kwaal van zijn *hart*, zijn *inwendige* naaktheid, bekend te maken. Alsook hem het gans ongenoegzame, dwaze, ja, onheilge van zijn vijgenboombladen aan te zeggen, en hem die in de Naam van de heilige God van de leden

te rukken. Opdat wij eens gans naakte en in zichzelf buiten hoop gebrachte Adamskinderen, die niet meer wisten hoe zich te bedekken, voor God op de borst mochten zien slaan, en horen uitroepen: "'k Bekend', o Heer' aan U oprecht mijn zonden." Dan zal God een boodschap voor u hebben. Een kerstboodschap van de hemel." Dit is heel iets anders dan Christus zonder wedergeboorte en bekering aan te bieden met het bevel Hem aan te nemen en in Hem te geloven.

De toekomst

Er zou nog veel te schrijven zijn over allerlei verontrustende ontwikkelingen. Hoeveel er ook aan de hand is buiten en binnen de kerken, het werk Gods gaat evenwel voort. Dat geeft hoop en verwachting. Gods onfeilbaar Woord dat zeer vast is zegt immers: "En het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan." Jesaja 53:10 (laatste gedeelte). De satan, de wereld en de zonde kunnen de volvoering van het welbehagen des HEEREN niet keren. De ten hemel gevaren Levensvorst bekeert zondaren en zondaressen door Woord en Geest naar het welbehagen Gods. Wie toegebracht is kan nooit meer verloren gaan. De hoogste Profeet onderwijst Zijn kerk. Als Hogepriester wijst Hij op het offer dat Hij Zelf heeft gebracht en het Bloed dat Hij heeft gestort. Als Hogepriester bidt Hij: "Vader, Ik wil, dat waar Ik ben, ook die bij Mij zijn,

die Gij Mij gegeven hebt." Christus verlangt meer naar Zijn kerk dan dat die Kerk naar Hem verlangt. Als Koning is Christus de Almachtige en de Alwetende. Als de Goede Herder beschermt en bewaart Hij Zijn kerk. De ontrouw van Zijn volgelingen doet Zijn trouw nooit te niet. Dat heeft Petrus wel bijzonder ervaren na zijn dervoudige verloochening. Niemand kan de volvoering van het welbehagen des HEEREN verhinderen. De Heere wederbaart, bekeert, schenkt het ware zaligmakende geloof, leidt en leert, beschermt en bewaart en neemt op Zijn tijd op in heerlijkheid. Ondanks vele verontrustende ontwikkelingen mag er hoop en verwachting zijn. Het werk Gods gaat door. Niemand kan het tegenhouden. Psalm 72 spreekt van de zon en de maan. De zon en de maan staan nog aan de hemel, dus de Heere gaat nog voort met het toebrengen van zondaren. Mag u, mag jij daar de vinger in het gebed wel eens bij leggen en smeken om waarachtige bekering van jong en oud? Het werk Gods gaat voort, ondanks alle tegenstand. Moge de uitgave van ons blad "Bewaar het Pand" en alles wat verder wordt gedaan een middel daartoe zijn. De Heere doe ons leven bij deze woorden: "En het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkiglijk voortgaan."

A. van Heteren

VAN DE ADMINISTRATIE

Bij de verschijning van het eerste no. van de vierde jaargang, die willen wij gaarne de aandacht vragen van die abonnees, die het abonnementsgeld voor de vierde jaargang nog niet betaalden. Vorig jaar hebben wij hun allen een herinneringstasje toezonden, wat ons extra plm. f 125,- kostte. Daarom nu een dringend verzoek op u om even de moeite te nemen het verschuldigde abonnementsgeld te voldoen. Zoals wij reeds mededeelden is het abonnementsgeld, hoewel de kosten belangrijk gestegen zijn, dit jaar nog niet verhoogd, waarom wij des te meer dit verzoek met alle vrijmoedigheid doen. U zult begrijpen, dat wij de extra kosten niet langer uit rekening moeten brengen. Stel dus de betaling niet langer uit. Ook dank aan hen, die ons één of meerdere nieuwe adressen toezonden, alsook die de juiste adressen toezonden op ons verzoek. Wij bevelen ook voor de vierde jaargang ons blad bij u allen aan met de bede, dat de zegen des Heeren rijklijk op alles moge rusten. Ons gironummer is 704350 t.n.v. Adm. "Bewaar het Pand", v. Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn. v.d.L.

N.B. De post bezorgde bij mij een grote envelop met twee oude nummers van Bewaar het Pand, gericht aan B. Kooistra, Allee 19, Emmen. Deze is daar blijkbaar niet bekend. De afzender is ook niet bekend. Wie weet hier van? B.

DE VIERDE JAARGANG

Met dit nummer begint de vierde jaargang van ons blad. We mogen met dankbaarheid en ootmoed konstateren, dat ons blad meer en meer ingang vindt en dat de Heere het lezen ervan zegent. Telkens horen we van lezers, die schrijven over bijzondere zegen door middel van artikelen in Bewaar het Pand. Zo gaan we dus de nieuwe jaargang in met de bede, dat de Heere ook verder Zijn onmisbare zegen wil schenken over deze arbeid. B.

De Christinnereis is voor jong en oud

Daar ons reisgezelschap de poel Twielfelzucht achter de rug heeft, zo heeft men daarmee de twijfel van het ongelooft niet voor altijd onder de knie. Al is het wezen des geloofs het onaanastabare leven der genade, daar de innerlijke gemeenschap met Christus heeft men toch nog te houden met de

haar alleen van binnen uit geopend worden. Wel sprak Christinne zeer tegemoetkomend tot deze jongedochter, zij wilde haar niet nodeloos bezwaren door hetgeen haar geschenken was op de voorgrond te stellen. Zij bleef staan en gaf haar een te

die lang gaan. Hierop vrandaan, vraag, die een harte om de af "Wij kon zelfde pl zelfde d verder - ten eind Hemelst mijnheer vrouw leeft". Op het wachte "Wat h die no zeer v Toen t kinden Daarop binne kom Toe de gaf te sch

Hetzelfde geluid van vroeger

Veertig jaar na het verschijnen van het eerste nummer van Bewaar het Pand willen we de vraag onder ogen zien of we met onze uitgave wat bereikt hebben en zo ja, wat dan?

U begrijpt dat deze vraag alles te maken heeft met het doel dat onze vaders voor ogen hadden. Ons blad bedoelt een uitgave te zijn ter bevordering van de handhaving der oude gereformeerde beginselen. Ds. G. Blom heeft die doelstelling nader uitgelegd in het blad van 14 april 1966. Voor alle duidelijkheid geef ik u iets van zijn woorden door:

"We hebben wel allerlei kerkelijke bladen, maar die geven in het algemeen geen voedsel voor de ziel, geen leiding aan het geestelijk leven. De inhoud daarvan bevredigt onze eenvoudige mensen niet, die bij de Waarheid van Gods Woord willen leven. Daar komt bij dat het kerkelijk leven zich in een geheel andere richting gaat bewegen en hoe langer hoe meer het oude voetspoor verlaten wordt. Wij vrezen dat velen zich lichtvaardig geruuststellen voor de eeuwigheid. Velen hebben onze kerken al de rug toegekeerd. Dat is een proces dat doorgaat. Het wordt hoog tijd, dat weer en meer hetzelfde geluid van vroeger wordt gehoord, toen veel meer naar voren kwam wat nodig is gekend te worden tot zaligheid en toen de eenvoudigen voedsel voor hun ziel ontvingen en anderen afgemaand werden van de paden der zonde en des doods".

Omdat vanuit verschillende richtingen soms schamper over ons blad en de kring rond ons blad wordt gesproken, is het goed de woorden namens de toenmalige redactie tot ons door te laten dringen. Het is niet zo dus dat ons blad allereerst is uitgegeven om een dam op te werpen tegen de in die jaren al opkomende vernieuwings-

drang. Wel is de vinger gelegd bij de achtergronden van deze drang tot vernieuwing. Waar komt die behoefte om liturgische vernieuwingen door te voeren vandaan? Komt het op uit de Godsvreze? Toen hadden onze ouders al zo hun bedenkingen, terecht! De zucht tot vernieuwing kwam en komt op uit een geest die niet uit God is. Bij hen die de aloude prediking van zonde en genade lief kregen, die prediking waarbij de zondaar op het diepst wordt vernederd en de Heere op het hoogst wordt verheerlijkt, vinden we een tevredenheid, waarbij geen onrustige behoefte naar nieuwe dingen wordt gevonden.

Natuurlijk is er ook een star conservatisme, dat het oude roemt omdat het oud is. Conservatisme en Godsvreze zijn geen synoniemen. Maar Godsvreze staat wel tegenover modernisme!

Als ik met u nadenk over de vraag: wat hebben wij bereikt, dan wil ik toch ook wel even vragen wat zij die allerlei vernieuwingen voorstonden nu eigenlijk hebben bereikt? Het is een weg zonder einde gebleken, een weg van onrust, verwarring en verdeeldheid. Het gaat niet meer om wel of niet ritmisch zingen, maar om een fundamenteel verschil in visie op Gods Woord en de ambten. En in de gemeentebesouwing zijn we aangekropen tegen die kerken waarin de gemeente als een eenheid van gelovigen wordt gezien. Dat is nooit het christelijke gereformeerde standpunt geweest. De vraag is al vaker gesteld: wat is christelijk gereformeerd en wie zijn er nog echt christelijk gereformeerd? Het is pijnlijk en onrecht te moeten horen dat wij een groep in onze kerken zijn, de Bewaar het Panders! Ik meen dat een veroordeling van onze prediking, opstelling en zienswijze een veroordeling is van het geluid dat in onze kerken vanouds

werd gehoord. Een veroordeling van onze vaders, van het kerkvolk, dat wenste te blijven bij de eenvoud van Gods Woord. En dat is nogal wat! Dat kan voor de Koning der Kerk niet verantwoord worden!

De doelstelling van Bewaar het Pand is dus van het begin af geweest: ervoor waken dat het licht van de kandelaar niet op de een of andere wijze wordt verdonkerd! Een vasthouden aan het onverkorte Woord van God en onze dierbare belijdenisgeschriften.

Bij de vraag of we in het nastreven van onze doelstellingen zijn geslaagd, past ons in de eerste plaats diepe veroetmoediging. Want in eigen kracht bereikt een mens natuurlijk niets! We moeten ook kritisch naar onszelf kijken. Kwam ons ijveren voor de waarheid (altijd) op uit ware liefde tot de Heere en Zijn Woord? Het gevaar van een Jehu's ijver is niet ondenkbeeldig! Het is niet onnodig dat op onze redactie- en bestuursvergaderingen en bij het schrijven van artikelen altijd gesmeekt wordt om de leiding van Gods Geest, van Wie wij zo diep afhankelijk zijn.

Wie daar een indruk van krijgt, zal ijveren voor hetgeen ons van ouds is overgeleverd, maar moet ook leren de uitkomst aan de Heere over te laten. In dat spanningsveld verkeren we gedurig. Dan zoeken we niet alleen te strijden voor de oude gereformeerde beginselen, die naar Gods Woord zijn, maar is ook ons gebed of de Heere onze arbeid nog zou willen zegenen. Niet alleen voor allen die de Heere in oprechtheid leerden vrezen, maar ook opdat blinde zielsogen nog geopend zouden mogen worden! Straks staan allen die tot onze kerken behoorden en thans behoren en nog behoren zullen voor dezelfde witte troon. En de vraag zal dan zijn of we eerlijk met elkaar zijn omgegaan.

Het meegaan met de stroom is makkelijk voor het vlees. Wie dat niet (meer) kan, gaat zich in onze eigen kerken steeds onbehaaglijker voelen. Vraag slechts naar de ervaringen van 'onze' mensen op de meerdere vergaderingen. We zijn een minderheid geworden. Als het op stemmen aankomt, wordt het grote verschil van inzicht schrijnend gevoeld. Dan denk je soms: hoe lang nog? Waar doen we het voor? Heeft ons spreken en de uitgave van ons blad nog zin?

In de achter ons liggende jaren zijn de verontrustende ontwikkelingen in ons kerkelijk leven, ondanks het bestaan van ons blad, gewoon doorgedaan. Dat aan de ene kant. Aan de andere kant zijn er velen, ondanks Bewaar het Pand, de kerk uitgegaan en elders lid

geworden. Veel kerkmensen en ook predikanten hebben zich aangesloten bij bijvoorbeeld de Gereformeerde Gemeenten en maakten die stap, ondanks het feit dat men opnieuw geloofsbelijdenis moest afleggen! Wat zullen we er van zeggen, nu we terug blikken? Dat deze uittocht de positie van hen die onze kerken trouw bleven, moeilijker maakte, zal duidelijk zijn. Het is heel menselijk uitgedrukt, maar het veroorzaakte toch een verzwakking van onze gelederen en een triest gevoel bij hen die achter bleven. Er zijn situaties die te verdedigen zijn; in veel gevallen moet ik hen die gingen gelijk geven. Als je geen voedsel krijgt voor je arme ziel, ben je zelfs verplicht het elders te zoeken. Wat de dominees betreft die onze kerken verlieten meen ik een ander oordeel te moeten hebben. Daar is allereerst de vraag van de roeping. Moet je niet blijven op de post die de Heere je in Zijn gunst gaf? De predikanten die gingen stonden bovenal in gemeenten waar ze het Woord nog kwijt konden. Onze kerken verlaten vanwege de zorgelijke, kerkelijke ontwikkelingen, lijkt ook nog eens een veroordeling van die dominees die blijven. Alsof die met de genoemde ontwikkelingen niet zo erg veel moeite zouden hebben! Ik heb het zelf ook dat ik van een meerdere vergadering ontredderd thuis kom, maar dan ben ik des te blijer dat ik nog een thuis heb, een gemeente waarin ik arbeiden kan en een preekstoel die ik lief heb!

Wat we bereikt hebben na de afgelopen 40 jaar? Laten we het eens anders zeggen. Geloven we niet dat de Heere onze pogingen wilde zegenen en wil vervolgen te zegenen? Hij heeft toch beloofd dat Zijn Woord niet ledig tot Hem zal wederkeren? Wie aan het oude, onveranderlijke Woord des Heeren poogt vast te houden, in biddend opzien tot de Heilige Geest, kan tegenstand en spot verwachten, maar ook de zegen des Heeren. Laten we zo voorwaarts gaan. Ook onze jonge mensen zijn slechts gebaat bij de verkondiging van het onvervalste, zuivere Woord van God. Laten we moedig verder treden, ziende op Hem Die eeuwig de Getrouwe is en Die nooit zal laten varen het werk dat Zijn hand begon!

Tenslotte: moge de uitgave van ons blad en de samenkomsten tweemaal per jaar, samenbindend en bemoedigend werken. Heerlijk, die ontmoetingsdagen. Maak er een gewoonte van die dagen met de uwen te bezoeken. En ik hoop dat ons blad en de Panddagen balsem mogen zijn in de kerkwonden die je oploopt in deze

donkere tijden. Dat het tot troost mag zijn in de eenzaamheid, die ons kerkelijk leven met zich mee brengt. Dat onze arbeid mag wezen tot heil van onsterfelijke zielen en tot eer van de Drie-enige God.

Hetzelfde geluid van vroeger. De tijden veranderen. Maar de mens van heden heeft onveranderd hetzelfde nodig als onze ouders. We moeten persoonlijk

van dood levend gemaakt worden. En dat geschiedt door de prediking van Gods Woord. Laten we er daarom op toezien dat de prediking is naar de zin en mening van Gods Geest.

K. Hoefnagel

Een brief aan onze zonen en dochters

Met de deur in huis vallen is niet raadzaam. Desondanks, jongen, meisje, krijg je een vraag, en wel deze: was jouw geboorte in een kerkelijk gezin nu toeval, ja of nee? Had je net zo goed geboren kunnen worden in een moslimland of in China of in India of in donker Afrika met z'n toverdokters en met z'n aids? Wat is jouw antwoord daarop? Of heb je daar nog nooit over nagedacht? De Bijbel is zo glashelder, haalt een dikke streep door toeval en door "zo maar".

In de berijmde Psalm 139 lees je die woorden: "Eer iets van mij begon te leven, Was alles in Uw boek geschreven". In de onberijmde Psalm lees je het zo: "Uw ogen hebben mijn ongevormde klomp gezien, en al deze dingen waren in Uw boek geschreven, de dagen als zij geformeerd zouden worden, toen nog geen van die was". Duidelijke taal, nietwaar? Bovendien God, de grote Schepper, gaf in de "ongevormde klomp" de ziel, de onsterfelijke ziel. Die kwam regelrecht van boven. Wanneer? Was het op dat ogenblik toen moeder zei: "ik voel leven"? Ik weet het niet. Echter dit niet-weten doet niet terzake. Dit is zonneklaar: jouw geboorte en jouw geboren worden uit kerkelijke ouders was geen toeval; en dat je gedoopt bent, dat je teken en zegel van Gods belofte, van de belofte van de verge-

ving van de zonde en van eeuwig leven, ontving, en dat je gezet bent op de enige rechtsgrond: het bloed van de Heere Jezus Christus, en dat je van jongsafaan naar de kerk ging, en naar de zondagsschool en naar de catechisatie, 't was allemaal niet "zo maar", 't was alles goddelijke leiding.

Is het niet overduidelijk uit al deze dingen dat God je zaligheid op 't oog heeft? Hoe menigmaal heb je al niet gehoord van die ene Naam Die er onder de hemel is gegeven, waardoor wij moeten zalig worden. Waarlijk – je bent om bijbelse woorden te gebruiken een dienstmaagd, een dienstknecht, die dé weg wel weet, de weg van eeuwig behoud, de Weg Die Jezus Christus is.

Och het gaan op die weg, het bewandelen van die weg, 't is dikwijls zo tegenovergesteld. Je jonge hart trekt zo naar de dingen van beneden. Als je 14, 15, 16 bent dan meen je zo vaak dat die dingen je gelukkig kunnen maken.

Zelf ben ik mijn jonge jaren niet vergeten. Ik was 16 toen er de bevrijding kwam van de Duitse bezetting, van de enge band die ons omkneld hield. 't Was elke avond volop feest. Hossen en dansen midden op straat, en 's middags naar de bioscoop, leven in de glans van die schijnwereld. Neen – mijn ouders wisten er niet van. Je praatte er

Weet dit: niets van beneden kan de leegheid van je hart wegnemen. Alles van beneden is surrogaat. De Heere is de Enige Die de leegheid van je hart kan vervullen. De Drieënige God kan dat driekante hart van jou helemaal volmaken. 't Gaat om de vreze des Heeren. Die is het beginsel van de wijsheid. 't Gaat om de echte wijsheid, wijsheid die we van nature missen. Het begin of het fundament van die wijsheid is de vreze des Heeren. Die vreze heeft niets te maken met angst, met beven, met bangheid. Die vreze is de kinderlijke eerbied, het kinderlijk ontzag. Die vreze is rein; ze opent een fontein van heil dat nooit vergaet. Ze is ten leven; ze is een springader des levens; ze doet haten het kwade; ze is een schat. De vreze des Heeren geeft echte levenswijsheid. Elke wijsheid van ons is eigenwijsheid, en alleen maar dwaasheid. We menen te weten, maar we zijn zo onwetend.. o zeker – we kunnen godsdienstig zijn. Doch dat is nog geen godsvreze. Godsvreze – daar gaat het om, en die is geen vrucht van ons. Dat is het werk

Nu krijg je al weer een vraag van mij. Heb jij, jongen, meisje lust gekregen om de Heere te vrezen? Dan zal Hij Zelf jou tot een Leidsman wezen, leren hoe je wandelen moet. Hoe dit zich openbaart? Wel – dan ga je in alles de Heere om raad vragen. Dan maak je niet meer zelf de dingen uit; en een jongen die de Heere vreest, vraagt zelfs aan de Heere of hij een meisje mag ontmoeten dat ook de Heere vreest; en een meisje doet niet anders.

Ik ga mijn brief aan jou besluiten. Nog één zaak: weet dat de tijd voorts kort is. Alles spreekt ervan dat weldra de bazuinen zullen klinken. Nog is het genadetijd. Mijn begeerte is het dat jij echt mag zingen: "Gij hebt m' in 't hart meer vreugd gegeven, Dan and'ren smaken in een tijd". De voor jou biddende vriend

Ds. P. van Zonneveld

De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

De Feilgrin wordt vanuit de Schrift nu door
 liefde hartelijk toegesproken. Zij neemt hem
 niet alleen aan als gast en vreemdeling op de
 aarde, maar ook als medeburger der heiligen
 en huisgenoot Gods. Door zijn hart en leven
 bloot te leggen is hij met steeds meer liefde
 opgenomen in deze heilige familiekring. Dat
 is aan te merken als geschenk van de Heere,
 Van Hem heeft hij een plaats in het hart en
 in het huis van Zijn volk ontvangen.

Laat ons toch voor zo ver dat mogelijk is,
 de gemeenschap der heiligen waarderen door
 haar biddende te zoeken. Gods kinderen zijn
 echt niet aan elkaar geplakt, maar zij leven
 in elkanders hart door één Geest
 gevoeld zijn in het geloof, om geleid te worden
 in de waarheid. Het is in de grond der zaak
 een ontmoeten van elkander in de tempel van
 de Heilige Geest. Door Zijn onderwijs leren
 wij vanuit het Woord denken en spreken
 bidden en werken.

De liefde verenigt de harten van Gods kinde-
 ren en zo hebben zij elkander hartelijk lief.
 Want dit is de verkondiging, die wij van den
 heiligen gehoord hebt, dat wij elkander zouden
 liefhebben.

Tegenover de liefde, die uit God is, stelt de
 Schrift de boosheid van Kain, die

ke betekenis? 't Was toch geen
het Heilig Avondmaal, want van de ambtelijke
bediening van het Evangelie (en dat heeft
hoorbaar en zichtbaar plaats) is reeds zo
duidelijk gesproken in het huis van Uitlegger.
Volkomen waar! Maar hier wordt niet gespro-
ken over of uit de bediening van het Avon-
maal des Heeren. Het avondmaal waarvan
hier gesproken wordt, was bereid tot onder-
houding en versterking van het natuurlijke
leven.
Maar bedenken wel, dat alles voor ons in het
geloof een geestelijke betekenis heeft. In het
geloof wordt het natuurlijke wel niet vergees-
lijkt, maar in ons hart heeft het wel een gees-
telijke betekenis.
De Heere Jezus ontleende Zijn gelijkenissen,
die altijd in een meerdere of mindere mate
een geestelijke betekenis hadden, veelvuldig aan
het natuurlijke leven. Ik zou vanuit de Schrift
in het rijk der natuur niet iets aan kunnen
wijzen, dat door haar niet gebreukt wordt tot
onderwijzing in geestelijke zaken.
Daar deze disgenoten aanzitten in het geloof
en dus zijn in de oefening van het geloof
maken zij van deze be-
vig gebruik. Al-
lijke leven.

In het
uit de
zake al
aar sneed
en wat sla
goedertier
Koningskin
tijd.
„Want gelijk
(zeide de Pelg)
Zijn bloed. Ma
gedaan ult onge
„En bovendien
dat huisgezin
Hem gesprok
sterven aan he
Zijn eigen lippe
zo grote liefde
dat van oost l
vinden is”.
„En nu verhaa
ren woorden te
lijkheid had af
doen voor arm
ze Hem had af
zijn op S
geme
af

Joh.

Uit een preek over Job 1 : 13 t/m 19.

24. **UIT DE PRAKTIJK**

De Heere spreekt in Zijn Woord over een volk dat Zijn lof vertellen zal, en dat Hij geschapen heeft tot Zijn eer; maar wat wordt daar weinig van gezien. Zij behoeven toch zo'n bedruktheid leven niet te hebben, want zij hebben toch alle reden om verblijd te zijn, en doorgaans loof te zij te zuchten en te kreunen. Hoe kan dat toch zo zijn? zo werd ons eens op een huisbezoek gevraagd.

Ja vriend, daar rankt u een zaak aan die wel een verklaring nodig heeft, en waar het verstand maar moeilijk achter kan komen. Kijk eerst eens naar dat volk, wie en wat zijn zij in zichzelf aangemerkt, zij zijn gelijk alle anderen, zondige mensen, waar de vloek over uitgesproken is in het paradijs, en waar geen draad goeds van te verwachten is. Zij hebben dezelfde heilgelingen en begeerten van nature om nooit naar God te vragen. Er wordt wel eens van gezegd: „we zijn van een lap gescheurd“.

Daar is ook in dat volk niets dat de Heere oorzaak zou geven om hun genade te bewijzen. Paulus schrijft dan ook, dat wij gelijk zijn aan al de anderen, en dat leert dat volk kennen en beleven dat zij niet beter zijn dan de anderen. Daar worden zij aan ontdekt en van overtuigd, van nature zijn zij zondaars, maar dan worden zij zondaars, en dat temeer als zij er aan ontdekt worden waar de zonde in het vandaan komt, als zij en ook krijgen in het paradijs, en op Adam. Als dat toegepast wordt worden zij een verloren zondaar in de verdorving en vallen God toe als Hij zo voortvreed doet, dat kuren zij niet.

Vriend, dat zijn

om goed te
zen. Dan
zijn over die
nauw in hun ingewand, maar hoemmen
is het anders gesteld, als een ziel geen heil
heid ziet en daar zo ongevoelel heengaat,
proebeer ze dan maar eens aan het praten te
krijgen, ja veelal wel klagen over hun wan-
gestalte tegenover de medemens, maar wordt
die klacht eens levendig, dan houdt dat praten
wel op dat toch veelal gepaard gaat met veel
zelfhandhaving en de eer Gods niet voor oogen-
heeft. Maar de levende klacht heeft een levende
God nodig, dat drijft uit tot de Heere, en dan
mogen zij op die plaats terecht komen, dat de
Heere zo welbehagig is, namelijk in het stof
van ootmoed. Het is zeker in de keuze en
begeerte der ziel om de Heere groot te maken,
en heilighijk voor Hem te leven, maar wil
komt daarvan openbaar, wat wordter weinig
goed van de Heere gesproken en hoe weinig
erkenning van Zijn daden.

Dus als dat nu goed begriip, dan ligt dus
de Heere in de ongetalste van dat volk, dat zij
weinig des Heeren lol vertellen?

Za vriend, veelal wel, en daarom bestraffen
zichzelf wel en zeggen: hoe moest mijn leven
spreken tot eer des Heeren zijn en hoe heb
nu de aarden flessen gelijk. Als dat
dan kan er toch niets uitgaan van
Maar vriend, we zijn wel wat br
gewees, maar we hebben gep
vraag te beantwoorden, zo
naar wij geloven hebben
van het leven

Vergelijking met Abraham

Kijk nu naar ons, die zo hard is aangevallen
 Abraham, en die zo ellendig leven
 of, dat moet in rust was? Want God beveelt
 de hand van zijn geboorte te verlaten, en
 te bevestigen op de aarde, heeft, blijft hij daar
 onder op het midden van de weg, totdat
 naar overleden is. Eindelijk komt hij dan
 binnen, zelfs niet wetende naar welke
 zij zich moet wenden, want God ver-
 tocht niet hem te zeggen welk land het
 is. Hij hem roept, maar hij houdt
 niet kleine beloften gepaard. En
 te zeggen is, wat dan? Men kwelt
 de mens, er is anders niet te
 zeggen, wanneer de mens hem
 niet, dan in, dient de mens zich

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Dr. G. Blom, Meerkreek; Dr. H. C. van der Ent, Elburg;
Dr. A. van Heteren, Werkendam; Dr. L. W. van der
Meij, Alphen a/d Rijn; Dr. D. Slagboom, Katwijk aan
Zee; Dr. M. C. Tania, Sluisrecht; Centrum; Dr. M.
Vlestra, Zeist; Dr. P. van Zonneveld, 's-Gravenha-
ge-Scheveningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en
Joh. van der Lee, Alphen a/d Rijn

Dr. G.
4231 B

REDAKTIE

Postweg 13,
4231 B

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d
Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70 43 50. t.n.v. de
administrateur van "Bewaar het Pand", te Alphen
a/d Rijn
Abonnementenprijs f 10,- per jaar. Abonnementenprijs
voor de Verenigde Staten en Canada \$10,- per jaar.
- inclusief f 0,25 per min. bij contract korting

MEDITATIE

De Heere zal opstaan tot de strijd!

"En daarna moet hij een kleine tijd ont-
bonden worden".

Openbaring 20 : 3b.

De oogst is nog niet gekomen, omdat de
vruchten nog niet rijp zijn. De wederkomst
van de Heere Jezus toef nog, het eindgericht
wacht nog, omdat noch het koren noch de
druiwen rijp zijn. En voordat de sikkels ge-
zonden worden en er gemaaid wordt, moet
er nog iets gebeuren. U denkt terstond aan
het beest uit de zee en het beest uit de aarde,
de anti-christ en zijn valse profeet. Maar ik
denk aan de satan. Uiteindelijk is hij het die
deze beesten tevoorschijn zal brengen. Zij
zijn instrument van hem.

De Schrift zegt ons dat hij zal ontbonden
worden. Op drie dingen willen we letten.
Allereerst op de persoon. Dan op het in-
ment, en tenslotte op de duur van die ont-
binding.

Johannes ziet een engel nederdalen uit
hemel. Hij heeft bij zich de sleutel van
afgrond. De afgrond is de voorblijfsplaats
van de duivelen. Deze engel heeft de
daarvan. Dat wil zeggen: hij heeft
over de duivelen. Die macht is hem ver-
geven. De duivelen vormen niet een
naast God, maar ze zijn onder God. Zo
zo, wanneer satan bestookt, bena-
gigtige pijlen afschiet, dat dit geschi-
de toelating van de Heere. Op die
heenvluchten tot de almachtige
u slechts aan Jozua de hogepriester
bekleed was met vuile klederen. Hij
aan zijn rechterhand wijzend
kleed. Iemand met zo'n kleed kan
ter van de Heere zijn. Satan be-
geeft. Ging Jozua toen de
satan? O neen - dan had Jozua
gedolven, en had satan ge-
kon niet anders dan zwijgen
gelijk geven. Echter - hij
Hogepriester. Die komen
tus, en die heeft het voor
een wonderlijke en gena-
God gebruikt satan, op-
vluchten tot Christus. Die
ten u voor u op Golgotha
daar het witte priester-
ven om God te dienen
God van Zijn troon. Joh-
hannes ziet, gestuurd
duivelen te binden. De
Gods tegenstander
bindt hem met een
hem in de afgrond
boven hem.

Een veelheid van
hoofdstuk hem die
wordt genoemd
duivel, satana, op-
zettelijk gedac-
te tonen. Let
herinnert aan
satan gebruik
De slang die,
drog en ver-
noemd de oud-
drukt, dat hij in zijn
eeuwenlange ervaring heeft
gevaarlijker is. Zijn tweede naam

Daard
senme
met zi
om di
En h
dat
beh
tur
du
g

29e JAARGANG NR. 18

BEWAAR HET PAND

DONDERDAG 22 SEPTEMBER 1994

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Een leven zonder vrees

"Want hij vreesde binnen Zoar te
wonen"

Genesis 19:30,31

Lot was behouden in Zoar aangeko-
men. Evenwel - al spoedig verliet hij
die plaats. Vrees, angst kreeg hem te
pakken, vervulde zijn hart en ging hem
beheersen. Waarschijnlijk trof Lot in
Zoar dezelfde toestanden als in Sodom
aan. Het oordeel van God zou daarom
ook Zoar kunnen treffen. De vrees
daarvoor dreef hem Zoar uit.

We denken: Lot heeft 'n les
In Sodom talmde hij. Hij me-
een engel eruit getrokken
Daar laat hij het niet meer
men. Veronderstelt dat er
zou komen, dan zou hij me-
van Zoar ontkomen. Derhal-
Nu geheel vrijwillig.
Toch is er meer te zegge-
meer ook. Lots vrees kon
uit de vrees des Heeren. D-
eerbied en het heilig ont-
Heere openbaren zich, a-
dat de handen gevouwe
gebeden wordt. Heere, u
ik doen zal. Die vrees ha-
eigen inzicht en god-
vrees geeft het begre-
Gods weg te gaan. Lot
door vrees, zijn eigen v-
een kwalijke zaak. Ju-
de Heere.

Het moet gezegd wor-
peen werk van de He-
puur menselijke aa-
staar hier zelf cente-
punt is: hoe ontkom-
van God, hoe word-
Lot meent dat zelf
Dat hij uit Zoar ge-
delijk, dat hij niet
naar zijn God. De

Heel volk kiest Bar-abbas. Opgehist
zijn ze door de leidslieden. Zij ver-
genwoordigen de kerk. Pilatus ver-
wereldt de wereld. Kerk en
wereld gaan hier samen in een siniste-
re zaak. Ze zijn het erover eens, dat
Christus moet verdwijnen. Weg met
Hem! Heeft de mens niet de eeuwen
door geroepen: weg met Hem? Wijkt
van mij, aan de kennis van Uw wegen
heb ik geen lust? Pilatus wast wel zijn
handen in zogenaamde onschuld,
maar al het water van de zee wast
niet de schuld af, die hij op zich laadt
door de Rechtsvaardige te laten kruis-
gen. En wie wast onze schuld af? Wat
voor vrome uitvluchten hebben wij
bedacht om onze handen in onschuld
te wassen?

Deze Rechtsvaardige. Merkwaardig,
dat hij dat woord gebruikt. Hij neemt
had hem laten waarschuwen. "Heb
Rechtsvaardige." Zij had in een soort
nachtmerrie veel geleden vanwege
Zijn Zoon nog meer te laten uitko-
men. Maar kerk en wereld zijn het
toch hierover eens, dat deze Rech-
vaardige ter dood gebracht moet

gebergte aangewezen als plaats van
ontkoming. Op Lots eigen verzoek -
het gebergte was zo ver weg. Zoar was
dichterbij - werd het de kleine stad
Zoar. Die plek, hoewel ook het oordeel
verdiend hebbend, werd terwille van
Lot gespaard. Daar zou Lot volkomen
veilig wezen en niets te vrezen heb-
ben.

Lot had slechts half geluistert. Toen
wantrouwen jegens de Heere de
immer hen die

weg. Echter - hij predikt niet alleen dit.
's is altijd geweest, gericht en genade
Dat is de opdracht van de Zender aan
Zijn gezondene. En die twee voortdu-
rend in evenwicht met elkaar. Niet de
een meer en de ander minder. Er zou
door 't een of door 't ander. Wat zou 't
erg zijn als de hel niet meer verschrkt
en de hemel niet meer bekoort. De
schrik des Heeren beweegt u tot het
geloof!

Op uw vraag: is er nog een middel om
die welvenhede straf te ontlopen?
geeft het Evangelie toch zo'n rijk an-
woord. Als de echte vrees in uw ziel
gewekt wordt, dan geraken we niet in
paniek, tot wanhoop als gevolg van
hoofstuiteren. Dat hele woord van God
Het woord

41e Jaargang nr 6 • Donderdag 16 maart 2006

Bewaar het Pand

MEDITATIE

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

Zijn bloed kome over ons en onze
kinderen.

Mattheüs 27:25

Wie kan de diepte peilen van
Christus' lijden als Borg? Wij zien hier
de lijdende Borg staan voor Pilatus
Hij is op twaalf gesteld met de
bekendste moordenaar van de
vonnis. Zijn aarde rechter moet een
heen voltrekt zich echter het vonnis
van de hemelse Rechter. Let wel: Zijn
vonniss... over mijn zonden. We kun-
nen het lijden van Christus niet begri-
pen als we het niet in relatie zien tot
onze schuld bij God.

worden. Wat een lijden voor de
Borg... hij is gekomen tot het Zijn,
maar de Zijnen hebben hem niet aan-
genomen.

Pilatus heeft zich niet berwaard te
voelen: de loodse leidslieden en het
volk, zij nemen de verantwoordelijk-
heid wel op zich. Dat is de strekking
van de woorden: "Zijn bloed kome
over ons en onze kinderen."
Maar ze weten niet wat ze zeggen...
Al het water van de zee wast immers
ook hun schuld niet af, als het verblin-
de volk hun Messias verwierpt.

Dat werkt de Heilige Geest, die de
zondaar ontdekt aan zichzelf en uit-
drift naar het Lam Gods. Werd het al
geeft mij Jezus of ik sterf...?
Het is niet genoeg om te weten dat er
een Middelaar is. Het is niet genoeg
om in te stemmen met de bijbelse
waarheid dat het bloed van Jezus
Christus reinigt van alle zonden. Het
zal er om gaan dat wij persoonlijk de
kracht ervan ondervinden. Dat gaat
niet buiten het schuldbelijdend, toe-
vluchtinnemend geloof om.

Christus boog onder de eisen van
Gods recht, om vrede te maken door
het bloed des kruizes. Dat is een vrede
met God, die alle verstand te boven
gaat en die de eeuwigheid verduurt.
Hunkert u naar die vrede?

Neem dan, toch die woorden maar
over, maar in andere zin gebruikt. Zijn
ren. Dan doet u biddend een beroep
op het werk dat Christus in Zijn lijden
volbracht, om vijanden met God te
verzoenen. Welk een onuitspreklijke
leert u dan de hemelse wijsheid
gedacht waarlangs een zondaar uit-
grond van het recht zalig kan worden.
Een dure prijs is er voor betaald. En
de zondaar alle grond in zichzelf ver-
liest en als enige pleit- en rustgrond
overhoudt. Jezus Christus en Dien
gekrusigd. Het is op grond van de
bloedstorting van Christus dat de
Heere het waar maakt: Wie Hem aan-
roep in de nood, vindt Zijn gunst
oneindig groot. Door de bloedstor-
ting van Christus is de weg naar de
pleitend op Zijn werk barmhartigheid
en genade zou vinden. Daar leert
Gods kind belijden: Jezus, Uw verzoen-
end sterven, blijft het rustpunt van
mijn hart.

God Zelf heeft dat zoenbloed aange-
wezen als het enige middel om de
wederom tot genade te komen.
Daarom moet dat middel ook toege-
past worden aan ons hart en leven.

H. Konvng